

Ivänn har ett flertal korrekturrättelser bortfallit vid tryckningen, vilket medfört att tidskriften inte blev så vacker som vi hade hoppats.

På sid 29 har en mening fallit bort. Högst upp i högra spalten skall stå: anarkist i dess mest begränsade betydelse. Övriga stavfel hoppas vi att läsekretsens strålande fantasi kan klara av själv.

Med stödlonden för bättre teknik: Pg 722 11 - 6.

ANARKISTISK TIDSKRIFT

Nr 1/90

Pris: 30:-

under asfalten finns en strand

ANARKISTISK TIDSKRIFT

utges av

Föreningen Anarkistisk Tidskrift

Adress: c/o Bokhandeln INFO

Hornsgatan 151, 117 34 STOCKHOLM

Telefon: 08 - 58 58 39

Ansvarig utgivare: Ted Nordstrand

Redaktion:

Magnus Hörnqvist, Marie Beckman, Mattias

Forshage, Peter Thyselius, Ted Nordstrand

Pris: 30.-

Prenumeration: 100.- / 4 nummer

Postgiro:

722 11 - 6, Anarkistisk Tidskrift

Tryckning:

VEB Anarkistisk Tidskrift

Upplaga: 1.000 ex.

**BETRÄFFANDE ARTIKLAR TILL
TIDSKRIFTEN:**

Redaktionen är framdeles mycket tacksam för ytterligare bidrag till tidskriften. Vi är säkra på att det finns ett oerhört kunnande ute i stugorna. Alltså: Skriv! Men, för att underlätta vårt arbete, tänk gärna på följande enkla regler:

HUVUDRUBRIKER: Tämigen oväsentliga. Kan alltid manipuleras vid sättningen.

TYPSNITT: Times.

INGRESS: Gemena ("små bokstäver"). Stil: halvfet. Storlek: 10. Radavstånd: 11. Namn kursiva. Inget indrag. Spaltbredd: 1 sp - 6,2 mm; 2 sp - 12,8 mm.

TEXT: Stil: normal. Storlek: 9.

Radavstånd: 10. Namn halvfeta/kursiva. Indrag vid nytt stycke: 5 snäpp. Spaltbredd: 6,2 mm.

MELLANRUBRIKER: Versaler ("stora bokstäver"). Storlek: 9. Ett mellanslag från ovanstående stycke. Inget indrag efter mellanrubriker.

FÖRFATTARNAMN: Efter text. Gemena. Stil: halvfet. Storlek: 12.

I högermarginal.

NOTER: Separat efter huvudtexten.

I övrigt som ovan.

ÖVRIGT: Detta gäller förstås dem som har tillgång till en dator att skriva in på.

Naturligtvis är även vanliga maskinskrivna artiklar mycket välkomna! Skicka gärna med 2 kopior på insända artiklar.

TACK: Redaktionen.

INNEHÅLL:

Presentation:	4
Ted NORDSTRAND:	
Anarkismen — en elementär introduktion.....	5
Marsha HEWITT:	
Emma Goldman: För anarkafeminismens sak.....	12
John P CLARK:	
Vad är anarkism?.....	21
Genteknik och befolkningspolitik	44
Ted NORDSTRAND:	
Samhälle på kollisionskurs.....	50
Jens BJÖRNEBOE:	
Om formyndermennesket.....	56
Ku Klux Klans nya ansikte	58
Gun NORDSTRAND:	
Om frigörelse.....	64

PRESENTATION

Medan förändringens vindar blåser allt kraftigare i Öst hyllas kapitalismen i Väst alltmer ohämmat. Den borgerliga demokratin höjs till skyarna av okritiska massmedia. Detta sker samtidigt som kapitalismens kaos förvärras. I Sverige har vi börjat vänja oss vid att marknadsekonomin, i EG:s tappning, presenteras som en självklar framtidsbild — den enda möjliga.

Skuldkrisen i tredje världen, i Öst och i USA visar i själva verket att anpassningen till en internationell spekulationsekonomi, till det internationella bankkapitalet och till de multinationella företagen, knappast är en lösning på problemen. Snarare är det dags att damma av de anti-imperialistiska banderollerna och säga: NEJ TILL KAPITALISMEN!

Det skövlade Öst lär oss å sin sida varthän en marxist-leninistisk politik leder. Upproret mot de statskommunistiska diktaturerna bör inspirera till att bekämpa det samhällssystem som undertrycker oss.

Samtidigt som effekterna av spekulationsekonomin tvingar Latinamerika och Afrika in i svält och förnedring, samtidigt som den s k tredje världen flyttas allt närmre, fördjupas klassklyftorna i Europa.

Skattereformen i Sverige visar hur svensk socialdemokrati förvaltar "folkhemskapitalismen". De rika blir rikare och de fattiga fattigare; allt fler lever under existensminimum. En växande skara upphör att hysa några illusioner om vår parlamentariska s k demokrati. Röstkolket ökar. Den "gamla" vänstern har gjort bankrut och de f d leninisterna tävlar i att göra avbön.

Åttiotalet har dock inte bara rymt nyliberalism, yuppisering och postmodernism, utan också ett gryende motstånd, en ökad folklig mobilisering i miljö- och solidaritetskamp, anti-fascism, anti-rasism, anti-repression, civil olydnad och frihetliga initiativ. Vi hoppas att den utvecklingen fortsätter under nittiotalet och att Anarkistisk Tidskrift har en uppgift att fylla i detta sammanhang. Vi menar att anarkismen har stor relevans här och nu; att den finns inneboende i alla verkligt frihetliga initiativ och har mycket att säga oss i vår medvetandegörande och om motståndets teori och praktik; samtidigt som även den förvisso måste vidareutvecklas, utvidgas och fördjupas.

Anarkistisk Tidskrift vill stimulera debatten inom den frihetliga och anti-auktoritära rörelsen för utvecklandet av en modern anarkistisk samhällskritik; självkritiskt granska våra egna traditioner och presentera olika riktningar. Med andra ord: Anarkistisk Tidskrift hoppas bli ett forum för kritiskt granskande och för vidareutveckling av vår förståelse och praxis, en livlig diskussion om de många aspekterna av människans frigörelse.

Vi inleder med att publicera några artiklar om anarkismen. De skall inte uppfattas som programförklaringar — de bör inspirera till fortsatt debatt. Därefter följer artiklar om genteknik och befolkningspolitik, om människans förhållande till naturen, och om rasismen. Till nummer 2 finns planerat artiklar om feministisk teologikritik, svältnationalism mm.

Redaktionen

ANARKISMEN; en elementär introduktion

Anarkismen strävar efter ett samhälle baserat på inbördes hjälp, ett samhälle där fria överenskommelser mellan enskilda, självständiga, individer lika väl som mellan grupper av individer, utgör den organisatoriska och mellanmännsliga grunden för samhällets strukturer på alla dess nivåer. Övertygade om att ingen människa är god nog att vara en annan människas härskare föreslår vi möjligheten av ett samhälle fritt från dominans (herravälde), exploatering och utsugning.

Samtidigt som anarkismen avser att myndigförklara den enskilda individen i hennes mellanmännsliga relationer ifrågasätter den vår kulturs oansvarighet gentemot den övriga naturen. Mer eller mindre fångade i samhällen som bygger på herravälde i olika former - klassherravälde, patriarkala strukturer, statsbyråkratier - lever vi i en kultur som förklarar krig mot naturen. De ekonomiska system - i väst och i öst - som idag dominerar jorden, hotar allt och allas existens istället för att bereda möjligheterna till ett anständigt liv. Luften förpestas, jorden utarmas och förgiftas, människor exploateras, samtidigt som kapprustning och andra militära äventyr antingen hänger som ett tungt hot över våra huvuden eller terroriserar oss konkret genom verkliga krig.

Anarkismen menar att det nuvarande samhället är kaotiskt. Ekonomiska, ekologiska och andra kriser avlöser

varandra som oundvikliga följder av ett i grunden sjukt samhälle. Medan många försöker finna ett botemedel mot dessa kriser inom ramarna för det nuvarande samhället, genom tillfälliga lösningar av olika slag baserade på motstridiga intressen, tror anarkismen inte alls på möjligheten att reformera de kapitalistiska/statsbyråkratiska samhällena till någonting bättre. I stället föreslås en total samhällsomvälvning, inte som strävan efter en Utopi, utan som ett konkret alternativ till ett icke-fungerande samhällssystem, dvs det nuvarande.

Anarkismen brukar beskrivas som en ideologi mot Makten. Helt riktigt motsätter den sig att makten koncentreras till ett fåtal händer eller institutioner (multinationella företag, sociala/politiska institutioner, indoktrineringsanstalter etc.). Samtidigt måste vi förstå att makten inte finns på en plats utan den finns överallt. Samtidigt som 1% av Sveriges innevånare äger 75% av aktiekapitalet så genomsyras vi av maktstrukturer även på en djupare nivå, i våra relationer till varandra, inom familjen, i våra sexuella relationer osv. Präglade av den kultur vi växer upp i ockuperas också våra sinnen eller vårt medvetande av maktens strukturer. Därför kan anarkismen inte skilja på nödvändigheten av en social revolution och att vi ständigt ifrågasätter oss själva och våra roller som enskilda individer. Vi kan därför inte säga "börja med dig själv" eller

"endast en revolution leder till förändring", utan menar att det personliga och samhällsliga måste gå hand i hand.

Anarkismen växte fram främst som en del av arbetarrörelsen. Genom anarkosyndikalismen organiserades runt sekelskiftet hundratusentals arbetare i fackföreningar, helt självständiga mot den politiska kamp som fördes framförallt inom ramarna för framväxande parlamentariska system i olika länder. Övertygade om den ekonomiska kampens nödvändighet ställde sig anarkister och syndikalister utanför det politiska skådespel som sker i riksdagshuskorridorerna. Anarkismen tror inte att samhället kan förändras genom rösträtten utan genom att människor, parlamentarismen till trots, tar makten i sina egna händer. De politiska apparaterna är alltid avhängiga de ekonomiska system inom vilka de verkar. Det betyder emellertid inte att anarkismen beskriver samhället i termer av bas och överbyggnad, att politiska ideer, teorier osv endast är passiva reflexer av grundläggande ekonomiska förhållanden. Men i stället för att möjliggöra grundläggande förändringar, och med insikten att makt korrumpierar, blir den politiska kampen, eller den parlamentariska kampen, inte annat än en hämsko förutom för inomkapitalistiska finputsningar av ett system som bör förändras i sin helhet.

Då stora delar av jordens befolkning lever i den värsta misär inser anarkisterna naturligtvis nödvändigheten av tillfälliga förbättringar och uppmanar därför till facklig kamp och organisering. Denna organisering är

emellertid inte tillräcklig. På samma sätt som det kapitalistiska samhället knappast kan förklara uppkomsten av patriarkala, kvinnoförtryckande samhällsförhållanden, menar anarkismen att en uppgörelse med det nuvarande samhället och förslag till alternativ måste inbegripa ett ifrågasättande av andra former av herravälde än det som är utmärkande för de kapitalistiska/statsbyråkratiska samhällena. Jämställdhet mellan könen, ett samhälle fritt från rasism och förtryck av minoriteter osv. förutsätter också att vi gör upp med hur vi tänker och ser på oss själva och varandra, mentalitetsformer betydligt äldre än den moderna kapitalismen. Äldre är också vår syn på naturen. I stället för att betrakta den som något som ska behärskas vill anarkismen upphäva motsättningen människa - natur. Naturen är ingen outtömlig resurs. Det vet vi idag. Följaktligen måste vi organisera vårt samhälle med utgångspunkten att omsorg om varandra och omsorg om naturen, är en nödvändighet.

Anarkisterna anser att det nuvarande samhället är ett våldssamhälle. Ett samhälle som bygger på människans herravälde över människan och människans över naturen måste byggas på våld. Uttrycken för det kapitalistiska våldssamhället ser vi varje dag. De som behärskar makten behärskar också våldssapparaten. Militarismen, vars dödsmaskineri tjänar uppgiften att försvara intressen som faktiskt tjänar på krig och exploatering bekämpas därför av anarkisterna, som uppmanar till allmän värnpliktsvägran! Anarkisterna är internationalister och menar att

verklig internationell solidaritet är ett reellt hot mot makten i de existerande samhällena. Därför är vi motståndare till den s k europeiska gemenskapen som är ett forum för maktkoncentration och inte en gemenskap för andra än företrädare för starka ekonomiska intressen och politiska byråkrater. På samma sätt som EG inte alls står för samhällelig gemenskap används knappast våldsapparaterna till att försvara samhällena, utan vinst- och maktintressen, och följaktligen riktas maktens vapen alltsom oftast mot strejkande arbetare och andra oppositionella. Det är inte generaler som torteras utan vanliga människor som motsätter sig maktmonopol och utsugning.

Allt våld som utövas är emellertid inte fysiskt. Anarkismen menar t ex att uppfostran såsom den sker genom samhällets institutioner idag eller med auktoritära metoder i den enskilda familjen är ett slags grundläggande våld. Uppfostrans syfte är att anpassa oss till ett samhälle som egentligen motarbetar våra egna intressen. Meningen är att vi ska bli underdåniga — lydiga — icke ifrågasättande, i stället för starka, handlingskraftiga och kreativa individer. Medvetna om att en icke-auktoritär "uppfostran" är problematisk i ett alltigenom auktoritärt samhälle strävar anarkismen efter alternativa former för undervisning och relationer mellan barn och vuxna. Dagens skola bär på strukturer som skapar utslagning — konkurrens premieras till förmån för en världsbild som uppmuntras till allas krig mot alla. I motsats till detta vill anarkismen

förmedla samarbete, samhörighet och individualitet.

Anarkismen tror inte på hierarkiska strukturer. Dagens samhälle visar att det är en organisationsform som fungerar mycket dåligt. Dels omöjliggör den flertalets aktiva deltagande i skapandet av det gemensamma samhälle vi alla ska leva i. Dels är det en organisationsform som konserverar orättvisor och ger upphov till främlingskap. I organisationsstrukturer där endast ett fåtal, genom konkurrens, har möjlighet att uppnå ledande positioner, utestängs flertalet och i medvetenheten om svårigheterna till individuell påverkan skapas passivitet. Och det är just vad som är meningen. En verkligt "demokratisk" organisation kräver allas aktiva deltagande och allas möjlighet att påverka på lika villkor.

Anarkismen menar att egendom är stöld. Den privata äganderätten till mark, råvaror och produktionsmedel lägger grunden för ett samhälle där rofferi premieras och där skillnaderna mellan dem som äger och dem som inte äger visar sig i klassamhället. Makt och egendom går hand i hand genom historien tillsammans med samhällena uppdelade i Herrar och Slavar, Styrande och Styrda, Kapitalister och Proletärer osv. Eftersom anarkismen strävar efter ett klasslöst samhälle är en av dess viktigaste uppgifter att ifrågasätta den privata egendoms-

rätten och kämpa för att förvaltningen av produktionsmedlen ska överlätas till dem som berörs i produktionen. Därmed är inte sagt att en revolutionär förändring av samhället sker genom t.ex. arbetarråd och fabrikskommittéer. Det räcker inte med ett övertagande av produktionsmedlen, utan det behövs ett totalt ifrågasättande av Vad och Hur vi producerar. Ett arbetarstyrt och arbetarkontrollerat Bofors som fortsätter att producera för en marknadsekonomi är knappast någon tilltagande tanke.

Anarkismen vill inte endast ändra sättet vi arbetar på idag, hur vi producerar och konsumerar eller den ojämlika fördelningen av arbetets produkter. Vad vi producerar måste ifrågasättas. Speglar inte t.ex. djurfabriker vår destruktiva syn på naturen? Är det vettigt att sträva efter att alla ska ha egen bil när vi vet riskerna både i form av miljöförstöring och resursslöseri? Är det vettigt att göra pappersmassa av skogen för att vi ska drunkna i reklam? Är det vettigt med städer som växer likt cancersvulster på en sargad Moder Jord? Att vi lever allt längre och längre ifrån Det Liv som håller Oss vid liv?

Med det liberala begreppet om frihet — privat äganderätt och den enskilda individens "oändliga frihet" att trampa på sina medmänniskor — som en dimridå för våra sinnen, lär vi oss i dag att frihet är detsamma som valfrihet inom ramarna för en kapitalistiskt styrd marknadsekonomi. Den senaste friheten är att vi kan välja mellan miljöfarliga och miljövänliga produkter. I stora delar av världen är

de nya miljövänliga produkterna betydligt dyrare än de gamla (och ofta rena bluffen) och där ser vi den liberala frihetens inskränkthet och dess begränsningar. En arbetarfamilj i arbetslöshetens England, som, hur gärna de än skulle vilja välja miljomedvetet, köper naturligtvis det som är billigt. Samtidigt kan de som har råd köpa sig ett rent samvete. Det är naturligtvis bra med miljövänliga produkter och det är ännu bättre att allt fler börjar ifrågasätta en produktion vars förhållningssätt till naturen som resurs är katastrofal. Men på samma sätt som naturen själv inte kan välja om dess stränder ska förstöras av olja och om mångfalden av djurarter och växtliv ska gå förlorad, lika lite kan vi, inom ramarna för den existerande marknadsökonomi, välja bort ett produktionssätt och ett sätt för en kultur att förhålla sig till naturen. Kunde vi göra det konststycke som Miljöpartiet föreslår, skulle det bli förbjudet att rösta.

Anarkismen kämpar för ett samhälle där individens frihet sträcker sig så långt att den inte inskränker sina medmänniskors frihet, och där människans frihet måste harmoniera med naturen. Sålunda är anarkismen både feministisk och ekologisk. Feministisk eftersom ett samhälle fritt från herravälde måste bygga på fullständig jämlikhet mellan könen och ett gemensamt ansvar både inför

varandra och hur vi tar hand om våra barn. Ekologisk eftersom vi också vill upphäva människans herravälde över naturen, till förmån för ett samhälle i balans med naturen. Frihet, som vi ser det, är inte en marknadsanpassad valfrihet. Med den självklara rätten för alla att äta sig mätta, att ha tak över huvudet, att få leva med vem man vill, att få vara svart eller vit utan diskriminering osv. menar vi med frihet att få bestämma över sitt eget liv, att ha makt över sitt eget liv.

I dagens högt utvecklade s.k. civilisation producerar vi mer eller mindre direkt för soptippen. I en ekonomi styrd av profitintressen tjänar inte tekniken syftet att göra bättre och bättre produkter, utan för att möjliggöra en ständig vinstökning. Trots våra oerhörda tekniska resurser, våra fantastiska växtföreläggningstekniker osv. svälter stora delar av jordens befolkning och de flesta bor i undermåliga bostäder, saknar nödvändiga kläder och ofta även den mest elementära sjukvård. Det är ingenting som har förändrats till det bättre under kapitalismen, förutom för några få och för vissa samhällen under korta perioder. Spannmål lagras och förstörs hellre än att priserna faller. Tekniska produkter ska gå sönder efter en viss tid, eftersom det annars leder till produktionsminskning. Det skulle vara ett direkt hot mot profitsamhället att producera på ett annat sätt. Det kapitalistiska samhällets produktion måste ständigt öka, nya marknader måste finnas eller erövrats för att inte systemet ska falla ihop. Ändå har naturligtvis de som har pengar råd att anlita t.ex. duktiga hantverkare för att få solida produkter samtidigt som

flertalet erbjuds massproducerade varor som börjar att falla ihop strax efter att man skruvat i den sista Ikea-skruven. I ett annat förhållningssätt, till naturen och till det vi skapar, skulle den samhällsligt nödvändiga arbetstiden sannolikt kunna minskas drastiskt, samtidigt som det vi skapar skulle kunna vara både miljömедvetet producerat och till för att kunna användas. (Och dessutom vara både vackert och funktionellt. Med det menar jag inte att måla vackra ord som i de politiska partiernas manifest. Den estetiska dimensionen har gått förlorad under kapitalismen. Masskultur och dito produktion ockuperar våra liv där vår egen kreativitet bör ha en självklar plats.) Idag hugger man ner hektar efter hektar av regnskog till förmån för biffproduktion. Tredje världens export ökar inte deras möjligheter till självförsörjning utan är en del av utsugningen av dem. Deras skuldbörda till internationella banker ökar, jord hotas av erosion osv. Idag leder ett diktatoriskt s.k. kommunistiskt system i öst till en eskalerande rovdraft och miljöförstöring, samtidigt som dess egna invånare, berövade den minsta rätt till makt över sina egna liv, får köa i timtals för att köpa det nödvändigaste. Lika lite som västs ohämmade kapitalism är någon lösning för öststaternas ekonomier är östs centraldirigerade, byråkratiska och korruperade styre något som skulle berika de västliga samhällena. Anarkismen menar dock inte att vi ska gå tillbaka i tiden och försöka återskapa "förlorade paradiset" som aldrig funnits annat än i människors drömmar. Vad vi måste göra är att

utgå från det som är, det som finns, använda teknik och resurser till att omskapa samhället i riktning mot det klasslösa samhälle vi eftersträvar, med en produktion som i första hand är inriktad på att tillfredsställa våra elementära behov, av vettig oförgiftad mat, av bostäder och kläder osv; med utbildningsmöjligheter för alla, utbildning som syftar till att bygga på vår naturliga nyfikenhet och stimulera till individuell kreativitet och med en kunskapssyn som inte är knuten till industriella, ekonomiska eller politiska maktintressen; ett samhälle där motsättningen mellan arbete och fritid får ge vika för ett gemensamt ansvarstagande för det arbete som måste utföras och i övrigt fri tid för lek, spel, forskning eller vad vi vill. Anarkismen vill alltså avskaffa kapitalismen, statsmakten, nationalismen, militarismen och även lagen (som instrument för klassherravälde). I stället föreslår vi ett icke-hierarkiskt, icke-auktoritärt (i betydelsen utan auktoritär dominans eller herravälde) samhälle organiserat direkt på basplanet utifrån så många små självstyrande enheter som möjligt, federerade med varandra genom fria överenskommelser och med en direkt och omedelbar demokrati som grund. Inte en demokrati där majoriteten förtrycker minoriteten, utan där kulturella, språkliga eller andra skillnader inte undertrycks, där mångfald, inte likriktning, uppmuntras. Övertygade om att människopr varken är onda eller goda tror vi att ett sådant samhälle är möjligt. Samtidigt är det vårt eget moraliska ansvar att kämpa för en total förändring. Denna förändring handlar inte om drömmen

om det förlovade landet, utan om insikten om nödvändigheten av en förändring innan det är för sent. Visst kan kapitalismen överleva även sina nuvarande kriser, både ekonomiska och med tanke på miljöförstöring, men vill vi leva i ett samhälle där svält, utsugning, rovdrift, en total förändring av den ekologiska miljön osv. är den medaljs baksida som i verkligheten bara premierar några få?

Anarkismen menar att ett fåtal inte kan göra revolution i namn av representanter för några andra, antingen dessa andra kallas arbetarklassen eller något annat. Följaktligen har anarkismen ingenting gemensamt med marxism-leninism eller andra ideologier där eliter griper makten genom väpnad kamp eller går till väpnad kamp i "folkets" namn. Den typen av kamp är med nödvändighet elitistisk och leder, som historien tragiskt har visat, till minoritetsdiktaturer eller total isolering. Risken finns dessutom att en kamp av detta slag, i stället för att verka frigörande, upprepar de hierarkiska strukturer som man egentligen vill upphäva. Å andra sidan förnekas inte att anarkister har genomfört våldshandlingar mot enskilda tyranner eller som svar på en kvävande repressionsapparats ständiga terror. Inga anarkister tror för den skull att ett samhälle kan förändras genom att man tar dess egna våldsmetoder och gör till sina. Övertygade om att det är rätt att göra uppror förnekas dock inte insikten att de som besitter makten också försvarar den med alla medel. Ett förtryckt folk som försvarar sig mot fascismens eller stalinismens härjningar kan inte göras ansvariga för

de strider som, tyvärr, kan vara nödvändiga i kampen för ett fritt samhälle.

Anarkismen föreslår exemplet makt gentemot förtryckets. I den direkta aktionen — genom ockupationer, sabotage, strejker, blockader — finns möjligheter att kullkasta de samhällsliga institutioner som bär upp den nuvarande utplundringen av jordens resurser och exploateringen av människor. Men kampen måste alltid föras av de människor som berörs, i bostadsområden, på arbetsplatser, skolor eller universitet. En del anarkister är pacifister, andra inte. Gemensamt anser de att orsakerna till våldet skulle försvinna med det samhälle och den kultur som bygger på dominans, herravälde och ojämlikhet. Exemplet makt eller handlingens propaganda inbegriper också försök att

skapa egna icke-auktoritära strukturer — så långt det är möjligt redan i dagens samhälle. Under tidigt 1900-tal engagerade sig många anarkister i den kooperativa rörelsen. Också idag försöker man skapa alternativa producent- och konsumentkooperativ. Medvetna om riskerna att sugas upp och bli en del av det rådande samhällssystemet kan dessa exempel dock fungera som inspiration för hur vi skulle kunna arbeta tillsammans. Andra exempel är de miljö-, freds- och kvinnorörelser som växt fram de senaste årtiondena och som genom sina egna organisationsformer och aktioner många gånger presenterar anarkismen i praktiken. Så vill också vi agera: genom att bygga upp, så långt det är möjligt, och inspirera till självständig organisering på livets alla nivåer. Här och nu!

Ted Nordstrand

Böcker från Bokhandeln INFO:

Peter Marshall: William Blake, 27,-
 Alexander Berkman: ABC of Anarchism, 38
 Daniel Guérin: Anarkismen, 60,-
 Peter Marshall: The Anarchist Writings of William Godwin, 50,-
 George Woodcock: Pierre-Joseph Proudhon, 140,-
 Richard Parry: The Bonnot Gang, 67,-
 Brian Martin: Uprooting War, 67,-
 Lewis Mumford: The Future of Technics and Civilization, 67,-
 James Joll: The Anarchists, 189,-
 Brian Jackson: The Black Flag, 50,-
 Juan Gomez Casas: The Anarchist Organisation, 129,-
 Peter Kropotkin: Inbördes hjälp, 70,-
 Britta Gröndahl: Här talar syndikalisterna

Emma Goldman: Anarkistiska minnen, 40,-
 Murray Bookchin: Ekologi och anarki, 86,-
 A Decade of Anarchy (1961-1970), 95,-
 Marie-Louise Berneri: Journey through Utopia, 86,-
 Abiezer Coppe: Selected Writings, 66,50
 Digger Tracts 1649-50, 38,-
 William Morris: Socialist Diary, 66,-
 News from Nowhere, 105,
 Tomas Tany: Magna Charta, 38,-
 George Winstanley: The Law of Freedom and Other Writings, 95
 Selected Writings, 114
 John P Clark: Max Stirners Egoism, 38,-
 Sochy et.al: The May Days of Barcelona 1937, 35,-
 Towards a Citizen Militia: 25,-
 Breaking Free - Adventures of Tintin, 25,-
 Why Work?, 67,-

EMMA GOLDMAN: FÖR ANARKAFEMINISMENS SAK

Marsha Hewitt

Feminister är fortfarande separatism, vilket enkelt huruvida förena sig med andra frigörande rörelser för social förändring.

Många feminister vidhåller att kampen för kvinnofrigörelse kommer att bli komprometterad om kvinnor deltar i organisationer och rörelser i vilka män är engagerade. Liksom en frihetlig feminist jag känner nyligen uttryckte saken: "Feminister har föga att vinna direkt från anarkister/.../ i själva verket /.../ har anarkismen mycket att lära från den feministiska rörelsen /.../ det är av avgörande betydelse att kvinnor arbetar tillsammans själva och att män bildar sina egna mansgrupper."

Detta är en ståndpunkt som jag hyser en viss sympati för. Min egen erfarenhet av att arbeta med män inom diverse politiska projekt har varit, att oavsett vilken förståelse för feministiska frågor och argu-

ment de än må ha, så hyser dock de flesta män någon grad av sexism. Inte ens kvinnor kan fullständigt undfly en sexistisk kultur. Kvinnor, liksom män, är socialiserade genom samma historiska och kulturella process, fastän kvinnor erfar en specifik form och ibland en högre grad av social orättvisa. Det skulle vara både dumt och felaktigt att påstå att kvinnor inte själva har internaliserat olika sexistiska attityder gentemot både andra kvinnor och män. Det finns, till exempel, ett drag i feministiskt tänkande som tenderar att identifiera det maskulina med naturen och sålunda ser världen i termer av de falska dikotomierna 'fallocentricitet' som motsats till 'gynocentricitet'.

Vi måste kännas vid att kvinnor är och alltid har varit aktiva deltagare i historien, vare sig detta faktum har erkänts eller ej; kvinnor har varit i centrum av den historiska processen och kulturen. Vårt medvetande har formats på likartade vägar som männens, så att vi också lever och upplever alienation; vi med tänker i termer av antagonistisk dualitet. Med detta menas dock inte att kvinnor eller män saknar kapaciteten för kritiskt självmedvetande eller förmågan att känna igen alienation och förtryck, eller att de inte kan försöka komma över denna existentiella situation.

Det är ingen trevlig upplevelse att stöta på sexism i attityder och beteenden hos ens kamrater. Den frustration och besvikelse som blir följden kan gott leda kvinnor till slutsatsen att deras enda alternativ är att ge sig av från grupper som inkluderar män och bilda sina egna separatistiska organisationer. Men fastän det är frestande som en korttidslösning på ilska och frustration, är det separatistiska valet ett misstag, både på teoretisk och praktisk nivå. En sekteristisk politik baserad på kön, eller på något annat, kan alltför lätt bli en paranoid politik, och som sådan riskera att bli marginaliserad och irrelevant. Istället måste jag hålla med den ståndpunkt som uttrycks i ANORGs (Anarkistiska Federationen i Norge) Anarkafeministiska manifest, vilket delvis lyder: "En seriös anarkism måste också vara feministisk, annars är det frågan

om en patriarkalisk halvanarkism, och inte verklig anarkism. Det är anarkafeministernas uppgift att befästa det feministiska draget i anarkismen. Det kommer inte att finnas någon anarkism utan feminism."

Till detta påstående skulle jag vilja göra ett tillägg genom att hävda att det inte kommer att finnas någon verklig, effektiv feminism utan anarkism. Emma Goldman skulle instämma. Det var hennes övertygelse att feminismen inte kunde utveckla en adekvat teori och praxis för frigörelse i isolering från den mer omfattande kampen för mänsklig frigörelse. I sin biografi **Emma Goldman: An Intimate Life**, citerar Alice Wexler Goldman: "Mitt gräl med feministerna/.../ var att de flesta av dem ser sitt slaveri skilt från resten av den mänskliga familjen." 1 Goldman trodde att "oavsett alla konstgjorda gränslinjer mellan kvinnans rättigheter och mannens rättigheter/.../ finns det en punkt där dessa differentieringar kan mötas och växa till en fulländad helhet." 2 Får man med feminism som en enfrågepolitik strikt inriktad på kvinnors frigörelse, är förstås social och politisk reformism; liksom Goldman själv såg i sin kritik av rörelsen för kvinnlig rösträtt. Kvinnor som uppnår rösträtt gör ingenting för att utmana det rådande politiska systemet — det stärks bara. Frigörelse förutsätter den radikala omdaning av hela den politiska, ekonomiska och sociala ordningen;

och medan detta slutliga mål måhända är omöjligt, måste vi tänka och handla enligt detta **nödvändiga** utopiska ideal. Det är en fråga om att leva skapande, om kreativa fiktioner, nödvändiga fiktioner som inte är skilda från de rationella möjligheternas värld.

Enligt Alice Wexler gav Goldman "en feministisk dimension till anarkismen och en frihetlig dimension till begreppet kvinnlig frigörelse." 3 Hop gjorde detta genom att framhålla att anarkister erkänner könets politiska natur, och genom att inse att kvinnors fullständiga sexuella och reproduktiva frihet är absolut central för kvinnors frigörelse. Detta är en insikt som inte kan betonas för mycket i någon diskussion om feminism eller anarkism, därför att en analys av sexualitetens politik kommer att vad gäller tanke, känsla och handling uppenbara den mänskliga erfarenhetens ömsesidigt förbundna komplexitet ytterligare: nu krävs det av oss att vi tänker kännande. Detta tvingar oss att tänka om i fråga om revolutionens natur och se den som en process, en av tanke, känsla och gemensam social aktivitet omskapande praxis.

Genom att göra kopplingen mellan sexuell frigörelse och mänsklig frigörelse, såg Goldman makt utövad genom hierarkier och herravälden sträckande sig utöver ekonomiska strukturer och sociala institutioner. Det är nutida anarkafeministers uppgift att utveckla denna analys. En medvetenhet om

herravälde som en inre, mental konstruktion som reflekterar medvetandets strukturer är avgörande för nutida anarkistiskt tänkande. Enligt Murray Bookchin så är hierarki "inte endast ett socialt tillstånd; det är också ett medvetandetilstånd, en känslighet för företeelser på varje nivå av personlig och social erfarenhet." 4 Anarkism är och måste vara mycket mer än en kritisk analys av sociala strukturer och organisationer baserade på herravälde; dess utmaning går långt utöver motstånd mot Staten.

Anarkistisk teori erkänner idéernas makt att förändra materiella villkor, och "medvetandets primat vid formandet av livsvillkoren." 5 Som sådana är tanke och språk — de medel med vilka vi tolkar och förmedlar vår erfarenhet av världen — praxis lika mycket som social aktivitet. Goldman förkastade ekonomins roll som den avgörande faktorn i sociala strukturer och personliga relationer. Enligt Wexler gick hon till och med längre än sina samtida anarkister i sitt hävdande att "Nyckeln till den anarkistiska revolutionen var en revolution av moralen, 'omvärdering av alla värden', en erövring av de 'spöken' som har hållit fångna." 6 Detta förklarar förstas Goldmans intresse för kultur, konst och litteratur, så väl som hennes uppmärksammande av individens makt och inflytande, hur problematiska hennes uppfattningar på den senare punkten tidvis än var.

Vad Goldman likaså förstod var nödvändigheten av att förändra själva sättet vi tänker på, även om hon mestadels begränsade sig till diskussioner om sociala konventioner och attityder. Men hennes yrkande på sexualitetens centrala läge, och dess potentiella kreativa energi som en verklig styrka i den individuella och sociala omvandlingsprocessen, understödde brytandet av ny mark för senare utvecklingar inom anarkism och feminism, vilket i sin tur har gynnat en djupare förståelse av förhållandet mellan teori och praktik. Detta är ett område som är i behov av ytterligare utforskning: den teorin (med vilken jag menar kritiskt tänkande) är praxis, och praxis är teori. Sålunda måste den revolutionära processen med nödvändighet äga rum inom oss lika väl som i samhället, annars är ingen frigörande, omskapande förändring möjlig. Det kan inte nog understrykas att jag inte, helt enkelt, hänvisar till 'rätt' idéer eller 'rätt' ideologi, därför att en fix ideologi är ett slutet system, och sålunda medfött auktoritär. Kritiskt tänkande måste alltid vara öppet och förändras inom den historiska processen. Här vill jag göra det fullkomligt klart att feminism är lika mycket en kritisk teori, en kunskapsteori — en förnufts kritik, men inte en alternativ rationalitet, som somliga feminister skulle hävda — som det är en praktisk, social rörelse.

Om vi inskränker vår dialektik

teori/praxis till den sociala och ekonomiska sfären, faller vi i reifikationens fälla, där det tas för givet att 'revolutionen' kommer att äga rum vid ett specifikt tillfälle i historien, efter vilket himmelriket är upprättat på jorden i form av konkreta/konkretiserade byråkratier och institutioner av den postrevolutionära ordningen. Följden av detta blir en 'Oktoberrevolution' som producerar en reifierad socialism; en process är ersatt av döda institutionella former och nya herraväldeshierarkier. Det kritiska självmedvetandet försvinner, det blir bannlyst, och med det kommer följaktligen utplånandet av det historiska subjektet — människan. Platsen för förändring, för praxis, för dialektiken själv, vilken är människor som verkar i historien, upplöses oundvikligen i nya (gamla) mekanismer för kontroll och myndighetsutövning.

Emma Goldmans viktigaste bidrag till anarkafeminismen, som nutida anarkafeminister måste

vidareutveckla, det är betydelsen av idéernas omskapande makt, och nödvändigheten av att leva revolutionen i våra dagliga liv, innefattande våra mest intima personliga relationer. Vad jag önskar utforska en aning vidare här är föreställningen om tänkandet som revolutionär praxis. Här är det passande att citera Gajo Petrovic, en jugoslavisk marxist som var medlem av tidningen **Praxis**: "En tolkning av världen som inte förändrar världen är både logiskt och empiriskt omöjlig. När människan (sic) tolkar världen, förändrar hon genom själva detta faktum åtminstone sin uppfattning av världen. Genom att förändra sin föreställning om världen kan hon inte låta bli att förändra sitt förhållande till världen likaså. Och genom att förändra sin uppfattning och sitt beteende, så påverkar hon föreställningen och handlingarna hos andra människor som hon står i olika relation till/.../ Är hon /.../ utanför världen när hon tänker och tolkar världen?" 7

Tänkandet är inte endast en passiv reflexion över fullbordad handling. Vad Petrovic säger om tänkandet som praxis och förhållandet mellan medvetande och handling är viktigt för både feminism och anarkism, därför att genom att utmana de stela dislokationerna av privat och offentligt, subjekt och objekt, tanke och handling, maskulint och feminint, mänsklighet och natur, så försöker denna kritik ta itu med den epistemologiska alienationens na-

tur. Hur vi lever och erfar våra mest intima förhållanden med andra, hur vi lever ut våra dagliga liv och hur vi tänker våra liv och tänker om våra liv är i sig själva del av den pågående revolutionära processen.

För att återvända till den sexuella frigörelsens tema och dess roll i den revolutionära processen såg Goldman mycket klart den destruktiva och förtryckande effekten av institutionaliseringen av den kvinnliga sexualiteten äktenskapets struktur, och dess betydelse för den sociala restriktionen av kvinnor: "Som alltid betonade (Goldman) särskilt äktenskapets repressiva karaktär, både som ett 'ekonomiskt arrangemang, ett försäkringsavtal,' och som 'en säkerhetsventil mot kvinnans fördärvliga sexuella uppvaknande.' Var någonting mer skändligt, skulle hon fråga, 'än idé att den friska, vuxna kvinnan, full av liv och passion, måste nek naturens begäran, måste undertrycka sitt intensivaste begär, underminera sin hälsa och knäcka sin själ, måste krympa sitt synfält, avhålla sig från djupet och saligheten i sexuella erfarenheter tills en 'god' man kommer och tar henne till sig som fru? Detta är precis vad äktenskap innebär.'" 8

Här vill jag säga några korta ord i frågan om äktenskap och monogami. Jag vill inte hävda att äktenskap och monogami är synonyma, även om de ofta identifieras så. Vänstern måste ompröva värden som den brukade fördöm

som 'traditionella' — värden förknippade med familj, monogami och fasta förhållanden. Den sexuella revolutionen gjorde sitt till för att reducera sexualiteten till tekniskt experimenterande för dess egen skull, och bidrog därmed till föreställningen om sexualiteten inte som en delad, meningsfull upplevelse mellan människor, utan som ett varuutbyte. Kvinnor led också en hel del av exploatering under den 'sexuella revolutionen' på 60-talet och i början på 70-talet, delvis därför att de också svalde denna speciella ideologi. Vänstern måste börja förstå att 'traditionella' värden såsom mono-gami kan vara förtryckande eller vara frigörande. Det är väsentligt att det görs en ny analys av sexuell etik och sexuella värden, därför att idag har den 'Nya Högern' gått i bräschen och dominerar diskursen om 'traditionella' värden med ett positivt allmänt gensvar. Liksom hennes korrespondens med Ben Reitman klart visar, förstod säkert Emma Goldman mycket väl motsägelserna inom personliga relationer, motsägelsen och spänningen mellan ombytthetsprincipen och den smärtsamma erfarenheten av sexuell svartsjuka och den djupa önskan att bilda exklusiva sexuella relationer. Vi har dock inte råd att avfärda dessa motsägelser. Vi måste börja analysera dem med värdighet och mänsklighet.

I det traditionella äktenskapsarrangemanget, med alla dess rättsliga och sociala sanktioner och dess könsberoende uppdelning

av arbete, berövas kvinnor autonomin och möjligheten till växande. Men den mest lömska formen för förtryck av kvinnor, var internaliseringen av de av samhället och äktenskapet pålagda restriktionerna, som underminerade kvinnors kapacitet att tänka på verkliga alternativ till sin ställning. Goldman ansåg, med rätta, att kvinnors frigörelse inte skulle realiseras genom externa, materiella förbättringar, även om dessa uppenbarligen är viktiga; nyckeln till kvinnors frigörelse måste börja med deras 'inre pånyttfödelse', med deras villighet att "lösöra sig från tyngden av fördomar, traditioner och seder. Verklig frigörelse, hävdade (Goldman), började inte vid valurnorna eller i rätten, utan i kvinnans själ." 9

Goldmans feministiska insikter fördjupade och berikade anarkistiskt tänkande därför att hon försökte visa det inbördes beroendet mellan kollektiv social förändring och individers inre psykologiska, mentala och själsliga frigörelse. Detta är ett arv som anarkafeminister måste vidareutveckla och bygga på.

Den feministiska visionen är en frihetlig vision, som Peggy Kornegger har skrivit: "Feminister har i årtal varit omedvetna anarkister i både teori och praktik." 10 Den viktigaste länken mellan feminism och anarkism är ett gemensamt erkännande av behovet att förändra hierarkins och herraväldets maktstrukturer och

sociala relationer. Anarkismen hjälper feminismen att ta itu med maktproblemet, att förstå dess destruktiva dynamik, och att lägga fram alternativa former för organisation. Den feministiska praktiken att arbeta i 'nätverk', till exempel, har mycket gemensamt med anarkistiska former av organisering, särskilt affinitetsgrupper och federerade organisationer. Kanske har ekofeministiskt tänkande börjat utveckla anarkafeminismen på flera sätt som försöker visa de väsentliga förbindelserna mellan ekologi och feminism. Det ekofeministiska perspektivet ser livet "på jorden som en ömsesidigt förbunden väv, inte en hierarki. Det finns ingen naturlig hierarki; mänsklig hierarki är projicerad på naturen och används sedan till att rättfärdiga socialt herravälde." 11 Missbruket av makt genom hierarki och herravälde är en mänsklig konstruktion som vi socialiseras till att acceptera och reproducera i alla aspekter av socialt liv, från personliga relationer till sociala institutioner. Anarkafeminismen inser mycket väl den ömsesidiga förbindelsen mellan förtryckande sociala institutioner och personliga relationer, vilket åter speglas i paradigmet för det traditionella äktenskapet. Goldman såg förhållandet mellan påtvingad monogami och "domesticeringen (av) och äganderätten (till)" kvinnor, vilket skapade ett manligt monopol på kvinnors sexualitet.

Det förefaller mig som om sådana insikter som dem jag har nämnt uppenbarar det naturliga (i termer av inneboende logisk nödvändighet) släktskapet mellan anarkism och feminism, på både teoretisk och praktisk nivå. Feminister kan inte verka i isolering, vare sig från män eller från andra frigörande sociala rörelser; vi har helt enkelt inte råd att göra det. "En feministisk rörelse som är begränsad till det speciella förtrycket av kvinnor kan inte, i isolering, göra slut på exploateringen. Vi måste fortsätta kämpa för att nå utöver vår egen situation." 12 Det är också anarkafeminismens särskilda uppgift att lyfta fram och reflektera över sambanden mellan alla former av förtryck, vars gemensamma rot är herravälde. Det finns ingen frigörelse för någon utan frigörelse för alla. En anarkafeministisk analys kan visa de ömsesidiga förbundna rötterna hos misogyni (kvinnohat), imperialism, militarism, kapprustning och försök till att utplåna naturen, och hävdar därför att det revolutionära projektet/processen är ett omfattande multidimensionellt projekt/process som äger rum nu, inom alla områden av mänsklig erfarenhet. Herravälde är källan till, centrum för och den logiska grunden till hierarki, om det så gäller rassistisk klass, familj, stat eller kön.

Sålunda, vilka våra negativa erfarenheter än må vara av att arbeta med män i en gemensam rörelse för ett bättre samhälle,

det viktigt inte bara att vi stannar i den rörelsen, utan att vi konfronterar sexistiskt beteende och sexistiska attityder hos våra kamrater varje gång vi stöter på det. Som kvinnor är vi särskilt lämpade att göra det, eftersom vår livserfarenhet som kvinnor har lärt oss en intim läxa om maktens

dynamik. Genom att konfrontera våra manliga kamrater med denna kunskap kan vi bara stärka rörelsen, och med det, förhoppningsvis, men mer problematiskt, våra personliga relationer.

Översättning: Marie Beckman

Noter:

1. Alice Wexler, **Emma Goldman: An Intimate Life**, New York, 1984, s 197
2. Emma Goldman, **Anarchism and Other Essays**, New York, 1969, s 213
3. Wexler, A a, s 277
4. Murray Bookchin, **The Ecology of Freedom**, Palo Alto, 1982, s 4
5. Wexler, A a, s 277
6. A a, s 98
7. Gerson S Sher, **Praxis: Marxist Criticism and Dissent in Socialist Yugoslavia**, Bloomington, 1977, s 104
8. Wexler, A a, s 193
9. A a, s 195
10. Carol Ehrlich, "The Unhappy Marriage of Marxism and Feminism: Can It Be Saved?", i **Women and Revolution**, Montréal, 1981, s 114
11. Ynestra King, "The Ecology of Feminism and the Feminism of Ecology", i **Harbinger nr 2**, 1983, s 17
12. Sheila Rowbotham, **Womans Consciousness, Mans World**, Harmondsworth, 1973, s 123f

ANARKISTEN SOM DOG (AV EN OLYCKSHÄNDELSE)

Den 12 dec 1969 sprängdes en bomb på Piazza Fontana i Milano. 17 människor dog.

Man lyckades aldrig hitta gärningsmannen. Attentatet stämde dock väl överens med de italienska högerextremisternas strategi. Attentat och oroligheter skulle destabilisera samhället och bana vägen för ett fascistiskt maktövertagande. Piazza Fontana var en av de många aktioner där oskyldiga offrades.

Anarkisterna blev dock utpekade som syndabockar, och polisen arresterade medlemmar av Milanos anarkistgrupp "Pointe della Ghisolfa". Giuseppe Pinelli, järnvägsarbetare och sekreterare i italienska Svarta Korset, dödades i arresten. Han kastades ut från fjärde våningen i polishögkvarteret med märken efter karateslag på halsen. Polisinspektör Calabresi, förhørsledare och karateexpert, beskylldes för att ha dödat Pinelli.

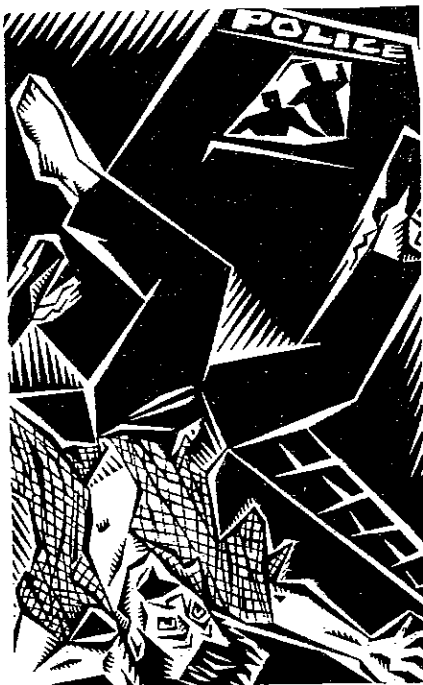
Hundratusen människor demonstrerade mot mordet på Pinelli. Man krävde att Calabresi skulle ställas inför rätta och att dem som verkligen låg bakom attentatet skulle hittas. Men myndigheterna reagerade inte. Istället åtalade Calabresi den maoistiska tidningen Lotta Continua, där man anklagat honom för mordet. I rätten framstod hans version som rätt osammanhängande, men innan det blev riktigt pinsamt hittade man Calabresi

drunknad - mycket lägligt för högern.

1988 tyckte italienska staten att det var dags att redigera historien en smula. En "ängerrfull terrorist" pekade ut den tidigare ledaren för Lotta Continua som Calabresis mördare, trots att de då knappast hade någon intresse av att mörda Calabresi. Samtidigt hade Milanos borgmästare beslutat att Pinellis minnesplakett skall avlägsnas, trots att han aldrig blev anklagad för bombattentat. Offentlighetens ögon står han som ett oskyldigt offer för fascismens kupplaner.

Peter/ Direkte Aktion

Översättning: Tania

VAD ÄR ANARKISM?

av John P. CLARK

Enligt George Woodcock, en av de mest omdömesgilla av anarkismens historieskrivare, är enkelhet "det första man bör passa sig för" när man diskuterar det här ämnet. 1 Tyvärr har de flesta som skrivit i frågan inte alls varit på sin vakt mot förenklingar, och istället gripit efter de mest lättförståeliga och icke-tekniska av termens betydelser. De tycks ha varit måttligt intresserade av att analysera de komplexa, historiskt förankrade fenomen som termen refererar till. Det är således inte ovanligt att akademiskt "lärd" inte samlar mer belägg för anarkismens natur än att spåra ordets ursprung, varpå de kan stiga till abstraktionens höjder, utan att bry sig om vare sig socialhistoria eller idehistoria. Eftersom "anarki" betyder "utan styre", säger man, är anarkister sådana personer som förespråkar ett samhälle i vilket maktutövning är avskaffad, och anarkismen är teorin om ett sådant samhälles nödvändighet. Den slutsats som nästan alltid dras av denna ytliga analys är att ett sådant mål uppenbarligen är utom räckhåll för oss, och att anarkismen därför bör avfärdas som naiv utopism. Det här duger inte. Jag hoppas kunna visa att det här tillvägagångssättet grovt misslyckas med att göra anarkismen rättvisa, precis som varje försök att definiera termen med hjälp av en enda idé. Jag vill dock fortsätta att

diskutera sådana enkla definitioner, innan jag pekar på ytterligare svårigheter med att analysera anarkismen.

Det antagande som ligger under den typ av definitioner jag kritiserade är, att anarkismen identifieras genom ett väsentligt kännetecken som skiljer ut den från alla andra sociala och politiska ståndpunkter. De flesta definitioner av det här slaget karaktäriserar anarkismen i termer av någon princip eller institution som den står i motsatsställning till. En sådan definition betraktar anarkismen som en rörelse identifierad genom sitt fullständiga förkastande av styrelse* (government). Man kan faktiskt peka på en del belägg i den anarkistiska traditionen för denna åsikt. I sin artikel om anarkismen i Encyclopedia Britannica definierar Kropotkin den som "en princip eller handlingsteori i vilken samhället tänks utan styrelse...". 2 Emma Goldman definierar den som "teorin att all form av styrelse vilar på våld, och därför är fel och skadlig, liksom onödigt", i sin uppsats "Anarchism". 3 En välkänd nutida anarkist, Colin Ward (redaktör för tidskriften Anarchy i dess första fas), definierar "anarki" som "frånvaron av styrelse" 4 och "anarkism" som "idén att det är möjligt och önskvärt för ett samhälle att organisera sig utan styrelse". 5 I en del definitioner är det som förkastas snarare den makt som

utövas genom styrelsen, än själva styrelsen. Till stöd för denna ståndpunkt kan man citera Proudhon, som definierar "anarki" som "frånvaron av en härskare eller suverän". 6 Ibland anses anarkismens väsen vara dess attack mot staten, som ofta särskiljs från styrelse vilket diskuteras nedan. Detta kan stödjas med Bakunins uttalande att "anarkismen i sin helhet... siktar till statens avskaffande", 7 medan Woodcock hävdar att "det gemensamma elementet som förenar alla dess former" är målet, "ersättandet av den auktoritära staten med en samarbetsform utan beslutsbefogenheter mellan fria individer. 8 Andra författare anser att det inte bara är staten eller politisk makt som anarkister opponerar sig mot utan herraväldet överhuvud (authority itself)*.

Sebastian Fauré förklarar att "vemhelst som förnekar herraväldet och kämpar mot det, är anarkist". 9 Malatesta accepterar åsikten att "anarki" betyder "utan styrelse", men utvidgar definitionen till att betyda "utan någon institutionaliserad auktoritet". 10 Nyligen så Ward att anarkister opponerar sig mot herraväldets princip" (the principle of authority), 11 medan Runkle i sin attack mot anarkismen vidhåller att den "motsätter sig herraväldet i alla dess former". 12 Även om Daniel Guérin i de flesta fall är en observant iakttagare av anarkismen, karakteriserade han den en gång på ett sätt som påminner om de allra ytligaste och okritiska synsätten. Han går så långt som att föreslå att anarkist är den som "förkastar samhället i sin helhet." 13 Den negativa karaktäristik som

troligen är den riktigaste av alla, om någon ska tas för sig, gjordes av Malatesta när han ansåg att anarkister önskar "det fullständiga tillintetgörandet av herraväldet och utsugningen mellan människa och människa...". 14 Murray Bookchin har nyligen beskrivit anarkismen i termer av opposition mot all form av dominans (domination) och alla typer av hierarkiska organisationer. 15 Trots att få teoretiker (och särskilt ickeanarkister) har försökt att definiera anarkismen med avseende på dess positiva sida, finns det exempel på generaliseringar utifrån detta. Anarkismen kan, till exempel, ses som en teori om spontan organisering. Kropotkin beskriver anarkismen såsom sökande en social ordning "genom fria överenskommelser mellan olika grupper, territoriella och yrkesbaserade, frivilligt grundade med tanke på produktion och konsumtion. 16 Proudhon säger att i anarkismen har "föreställningen om styrelse eftertratts av den om kontrakt". 17 Den här idén om spontan organisering finns också med i Woodcocks ovan citerade hänvisning till "samarbete mellan fria individer". 18 Anarkismen kan också definieras som en teori om decentralisering. Paul Goodman noterar att om "anarki" betyder "frånvaro av ordning och planering", då har "de flesta anarkister, precis som anarkosyndikalister och kommunitära anarkister (community-anarchists) inte heller varit "anarkister", utan decentralister." 19 Ett nära besläktat begrepp är federalism. Bakunin anser att anarkismen förordar "en organisering utifrån och upp, med hjälp av federationer." 20 Ett annat sätt att

definiera anarkismen är att betona dess förespråkande av frihet. Runkle påstår att "anarkismens väsen är individens frihet". 21 Bookchin lägger fram en liknande men mer specifik tanke. Han beskriver målet som "ett läge då människorna inte bara befriar "historien", utan alla omedelbara betingelser för sina vardagsliv." 22

Anarkismen kan således beskrivas som en teori som föreslår frivillighet, decentralisering och frihet, och inte bara som en teori som motsätter sig sådana saker som styrelse, stat, auktoritet och herravälde. Men ändå, att definiera anarkismen i termer av dess opposition mot eller stöd för något eller alla av dessa element vore oriktigt. De anarkister som citerats här är faktiskt medvetna om komplexiteten hos den teori de står för, även om de ibland lägger fram dåligt genomtänkta och förenklade definitioner. Och deras skrifter, sedda som en helhet pekar på nödvändigheten av en mer heltäckande definition. 23

Av alla de kritiker och historiker som försökt definiera anarkismen är Woodcock, såvitt jag vet, den ende som klart och koncist angett de element som kommer att utgöra det som här betraktas som en minimidefinition av anarkismen. Woodcock hävdar att "anarkismen, historiskt sett, är en teori som riktar kritik mot det existerande samhället; en vision om ett eftersträvansvärt framtida samhälle; och ett medel att övergå från det ena till det andra." 24 I den följande diskussionen kommer beskaffenheten hos dessa tre kriterier på en anarkistisk teori att klargöras,

och ett fjärde kriterium, som bara implicerades av Woodcock, att tilläggas.

Inte alla missförstånd beträffande anarkismens natur är resultatet av förenklingar. Ett av de mest allvarliga misstagen i de flesta diskussioner om anarkism, är bortseendet från anarkistisk praxis och anarkistiskt tänkande i historien. Det paradoxala resultatet är att man hittar politiska teoretiker attackerandes en anarkism som främst existerat som en inbillning i motståndarnas hjärnor och filosofer försvarandes en anarkism som skulle ha varit, och fortfarande är, oigenkännelig för den överväldigande majoriteten av anarkister genom historien. Benjamin Barber, till exempel, upprepar klichén om anarkismens irrationella, utopiska natur i sin uppsats "Poetry and Revolution: The Anarchist as Reactionary". "Anarkisterna", säger han, "lyckas med att ställa det naturalistiska misstaget på huvudet: inte den naturliga människan, sådan hon är, är vad hon bör vara; utan den utopiska människan, sådan anarkisterna föreställer sig henne, är den faktiskt existerande människan." 25 Barber gör också gällande att anarkismen inte har någon känsla för politiska realiteter, och istället kretsar kring romantiska eggelser till revolution. "Den måste förneka politisk teori till förmån för poesi och revolution". 26 Isaac Kramnick utvecklar Barbers synpunkt ytterligare i sin artikel "On anarchism and the Real World: William Godwin and Radical England". Kramnick anser att "det som ersätter politiken för anarkisterna är antingen undervisning eller teater" 27,

och att, återigen, anarkister fullständigt saknar kontakt med verkligheten. 28 Runkle hävdar i sin bok "Anarchism: Old and New" att "studentvänstern, den radikala högern och existentiälismen tycks, åtminstone ytligt sett, vara nutida former av anarkism." 29 Runkle ägnar halva sin bok åt att utveckla det här synsättet, som han korrekt betraktar som ytligt.

Barbers, Kramnicks och Runkles skrifter visar mycket tydligt konsekvenserna av en okunnighet om många element i den anarkistiska traditionen, och av en selektiv användning av belägg från traditionen för att konstruera vilseledande generaliseringar. Barbers anklagelse om utopism förbiser den mångfald av konkreta och praktiska förslag som anarkister lagt fram. Hans uppfattning att den anarkistiska människosynen är naivt optimistisk, det är en övervintrad halvsanning som förtjänar att granskas kritiskt. Kramnicks åsikt att anarkistisk strategi nästan uteslutande begränsats till undervisning och teater, uppvisar en nästan otrolig nonchalans av den anarkistiska rörelsens historia. Runkles vårdslösa tillskrivande av förbindelser mellan anarkismen och sentida politiska och filosofiska tendenser paras med en uppenbar omedvetenhet om existensen

av en verkligt "ny anarkism", som strävar efter att sammansmälta den klassiska anarkismens insikter med utvecklingar i stil med avancerad teknologi och ekologisk teori.

Medan dessa olika attacker mot anarkismen bidrar mycket till att förvirra frågan, lyckas några av dess filosofiska försvarare bara med att ytterligare öka förvirringen. Den skrift som kanske mest bidragit till att försvåra meningsfull analys och kritik av den anarkistiska ståndpunkten är Wolffs "In Defence of Anarchism". 30 Som hans kritiker med rätta påpekat utgör Wolffs argument för att autonomi och moralisk auktoritet är oförenliga, varken ett försvar för anarkismen som politisk teori eller ett bevis för omöjligheten att rättfärdiga statens och styrelsens beskaffenhet. 31 Vilket stöd Wolffs etiska ståndpunkt än kan ge anarkismen, undermineras det av hans påstående att han inte kan se att det teoretiska acceptandet av anarkismen får några praktiska konsekvenser. 32 Anarkister har varit mycket oense om vilken grad av aktivism deras ställningstagande kräver, men aldrig förut har, såvitt jag vet, en teoretiker som påstår sig vara anarkist helt underlåtit att ge riktlinjer för handling.

Det utbredda missförståndet om anarkismens natur visar på behovet av en klar definition av begreppet. Men innan vi försöker oss på det, måste två frågor omnämnas kring vilka det råder särskilt utbredd förvirring. Den första rör den anarkistiska synen på styrelse. Många av dem som skrivit om anarkismen har betraktat oppositionen mot styrelse som teorins mest utmärkande kännetecken. Detta

är, faktiskt, troligen det mest populära sättet att definiera termen. En stor del av den diskussionen som förs idag ifrågasätter emellertid en definition av anarkismen som ser den utslutande i termer av dess relation till en social institution*, hur viktig denna än är. Det finns också fler skäl till att ifrågasätta en sådan karaktäristik: den distinktion som en del anarkister själva gjort mellan stat och styrelse. Medan det genom anarkismens alla skrifter löper ett oförsonligt förakt mot staten, har den anarkistiska ståndpunkten vad gäller styrelse långtifrån varit otvetydigt fientlig.

Den amerikanske individualanarkisten Albert Jay Nock har en intressant poäng i sammanhanget. I sin bok "Our Enemy the State" skiljer Nock skarpt på stat och styrelse. Styrelse, säger han, består av "strikt negativ inblandning" för att säkra individens naturliga rättigheter. 33 Med det menar han skydd av liv, frihet och egendom i Lockes strängaste mening*. När samhället handlar för att förhindra en individ att attackera en annan individ som handlar fredligt, är sådan styrelse möjlig att rättfärdiga. Det är viktigt att lägga märke till att Nock inte tänker sig att styrelsen ska skydda stora koncentrationer av egendom och ekonomisk makt. Han argumenterar tvärtom kraftfullt för att det inte kan ske några väldiga ansamlingar av rikedom utan den gynnsamma behandlingen och det gynnsamma skyddet som idag ges med politiska medel till specialintressen. En stor del av boken, som visar upp individualanarkismen från dess bästa sida, ägnas åt en analys av statsmakten i Amerikas historia. Den

visar på olika sätt varpå staten har understött vissa affärsintressen, särskilt genom skyddstullar och förläningar av jord. Enligt Nock uppstår staten när politiska medel används för att skydda specialintressen. Han knyter an till Franz Oppenheimer, och hävdar att staten historiskt sett uppstod som ett verktyg för den härskande klassen. 34 Enligt det här socialantropologiskt tveksamma synsättet startade statsmakten i och med att en starkare (troligen boskapsskötande) stam erövrade en svagare (troligen jordbruksidkande) stam; de förra upprättade ett systematiskt klasstyre för att kunna utnyttja de senare som arbetskraft. Staten, säger Nock, har alltid bibehållit sin klasskaraktär, och statsmakten har alltid setts som ett attraktivt medel för att vinna fördelar gentemot andra grupper i samhället.

Nocks användning av ordet "styrelse" är ganska otypiskt för anarkister i allmänhet, då de flesta har använt ordet för att hänvisa till de oförrätter de tillskriver staten. Hans idéer passar emellertid väl in i huvudfåran av anarkistiskt tänkande när man undersöker storleken på de jämförda systemen. Han hävdar att om staten ersattes av styrelse (i hans ovanliga, begränsade betydelse), skulle resultatet bli något som mycket liknar Jeffersons förslag till "skyddsstyrelse" (ward-government). I ett sådant system skulle den politiska basenheten vara lokalsamhället (som vi också kan byta ut mot grannskap i stadsdelarna), vilket blir "reservoaren och källan för den politiska auktoriteten och politiska ingripanden." 35 Handlingar på en större skala,

säger Nock, borde utföras genom en frivillig federation av samhällen för ett gemensamt syfte. Han tror att styrelsens väsentliga, skyddande funktioner kan åstadkommas genom ett sådant system, samtidigt som man undviker de exploateringseffekter som uppstår i en centraliserad, storskalig stat.

Om nu Nock inte tillhör de mest kända anarkistiska teoretikerna (trots att han är en av de mest värtaliga individualisterna), kan man hitta ideer som liknar hans i texter av den främste förespråkaren för kommunistisk anarkism, Kropotkin. Det är visserligen sant att Kropotkin anser att anarkismen syftar till att skapa ett samhälle "utan styrelse" 36, men ibland uppskattar han vissa element av styrelse som kan existera oberoende av staten. I sin uppsats "The State and its Historic Role", skiljer han tydligt mellan stat och styrelse. "Eftersom det inte kan finnas någon stat utan styrelse har det ibland sagts att man måste sikta mot frånvaron av styrelse och inte avskaffandet av staten." 37 Kropotkin gör den korrekta iakttagelsen att den här strategin är politiskt orealistisk. Staten i synnerhet borde vara föremålet för den direkta uppmärksamheten, för med den följer inte bara blotta närvaron av politisk makt, utan ytterligare element såsom stora territoriella områden, centralisering och koncentration av makt i händerna på några få, hierarkiska relationer och klassväld. 38 Mot en sådan institution ställer Kropotkin den medeltida staden, som han betraktar som den bästa styrelseform som utvecklats i historien. 39 Även om dessa städer inte

var delar av nationalstater, saknade de inte styrelse. Men långtifrån att beklaga dessas existens, har Kropotkin många lovord för detta styrelseskick. Han samtycker entusiastiskt med deras församlingar, valda domare, lokala miliser, vilka överensstämmer med hans egna ideer om decentraliserade institutioner med medbestämmanderätt för folket. Han hyllar också deras tro på skiljedom, till skillnad från auktoritet utan samtycke, och militärmaktens underordnande under civila myndigheter. 40 Alltså, med det slutliga målet, att göra sig av med styrelse helt och hållet, i minnet var han realistisk nog att se att ett decentraliserat samhällsstyre, ur ett anarkistiskt perspektiv, var ett avsevärt steg bortom antikens imperier, och kommer att utgöra framskridandet bortom de moderna nationalstaterna. Jämfört med den här mer nyanserade synen på styrelse, tycks det som en enkel föreställning om anarkism såsom "opposition mot styrelse" inte återger ståndpunkten på ett riktigt sätt.

Det finns ytterligare ett problem som, kanske mer än något annat, ligger bakom den utbredda förvirringen om anarkismens natur. Det har att göra med distinktionen mellan anarkismens vision om det ideala samhället och dess uppfattning om direkt handling. Annorlunda uttryckt är det frågan om förhållandet mellan utopiska mål och praktiska möjligheter. Flera svårigheter uppstår i samband med denna fråga. Några skulle vilja definiera en anarkist enbart i termer av ett moraliskt ideal som inbegriper en icke-auktoritär utopi utan sanktionsmöjligheter. Den som kan beskriva hur

ett sådant samhälle skulle kunna se ut, uttrycker en tro på att det på något sätt är genomförbart, och bedömer det som det enda som helt kan rättfärdigas moraliskt, kallas följaktligen anarkist. Jag tycker att detta är missbruk av terminologin, om traditionella distinktioner ska vidhållas och motsägelser undvikas. Enligt en sådan definition är det klart att många (kanske de flesta marxister) skulle kvalificera sig som anarkister, eftersom de godtar idealet om statens bortvittrande. 41 Som många anarkister (till exempel Bakunin) har påpekat är det framförallt i fråga om praktiska strategier som anarkister och marxister skiljs åt, snarare än i fråga om visioner av idealsamhället. Även om det finns skillnader, är Kropotkins beskrivning av kommunismen på många sätt lik Marx och Engels. Anarkisternas poäng är inte att alla aspekter av marxisternas mål nödvändigtvis är felaktiga, utan att de, givet de metoder de förespråkar, kan vara säkra på att de aldrig kommer att uppnå de mål de eftersträvar. Metoderna för att åstadkomma förändring måste därför tas i beaktande om anarkismen ska undgå att blandas samman med marxismen (för att inte nämna andra socialistiska, och kanske till och med liberala, ståndpunkter som, utan motsägelse, skulle kunna uppställa samma mål).

Det är sant att man ofta stöter på artiklar om Marx "anarkism", men de avslöjar aldrig någon ny information som visar att Marx förespråkade decentralisering, självförvaltning och spontan organisering, inte heller att han var en hemlig beundrare av Bakunin. De diskuterar snarare en

begränsad aspekt av hans ställningstagande: hans syn på det utopiska samhället. Robert Tuckers diskussion kring marxism och anarkism i *The Marxian Revolutionary Idea* är ett bra exempel. Tucker anser att marxismen är en "anarkism", i den förut nämnda meningen, men "om vi betraktar anarkismen inte som en abstrakt politisk filosofi utan som en revolutionär rörelse sammanlänkad med en politisk filosofi, konfronteras vi med det faktum att marxismen är oense med den på ett grundläggande plan"⁴². Även om den här synen är överlägsen de som inte uppmärksammar anarkismens relevans för samhällsliga realiteter, är den fortfarande otillräcklig. För det finns ingen anledning att se sig om efter två slags anarkism, den ena en politisk teori och den andra en social praxis. Det är vad Tucker gör när han frågar sig hur det kommer sig "att den klassiska marxismen omfattar anarkismen som en politisk filosofi och förkastar anarkismen som en socialistisk ideologi"⁴³. Därigenom förbiser man den väsentliga anarkistiska principen att mål inte kan skiljas från medel, varken i teori eller praktik. Det kan inte finnas någon "anarkism" i den fulla betydelsen, som inte drar upp urskiljbara riktlinjer för praxis, såsom en integrerad del i en teoribildning, och som samtidigt tar hänsyn till de verkliga historiska villkoren. Den anarkistiska politiska filosofin implicerar en anarkistisk aktivism i samhället.

Tolkningen av anarkismen som en tro på att en sådan utopi omedelbart kan uppnås, är felaktig. Eftersom anarkister accepterar idealet om ett icke-auktoritärt samhälle utan

sanktionsmöjligheter, har några antagit att de automatiskt måste förkasta allting som inte helt uppfyller det idealet. Resultatet blir att anarkismen ibland ses som innefattande en önskan att förstöra alla etablerade sociala institutioner, företrädesvis med våld. Men ingen av de större anarkistiska teoretikerna, från Godwin till i dag, har haft en sådan extrem åsikt, och ingen folklig anarkistisk rörelse har någonsin lagt fram ett sådant förslag som en del av sitt program. Trots denna brist på belägg kan man ofta få höra personer som studerat politisk teori blanda samman anarkism och nihilism, och lärda som åker på konferenser om politisk filosofi kasta ut frågan om anarkistisk teori har något nödvändigt samband med bombkastande.

Jag skulle vilja föreslå en definition av anarkism som är tillräckligt precis för att kunna kännas igen som en vettig karaktäristik av den historiska anarkismen, till skillnad från politiska ståndpunkter som inte traditionellt kallats "anarkistiska", och som samtidigt är tillräckligt vid för att ta hänsyn till den rika mångfalden inom den anarkistiska traditionen.**

Den föreslagna definitionen innehåller fyra element, som alla måste finnas med för att kunna beskriva anarkismen i dess fulla betydelse. Den anarkistiska teorins grundare (Godwin, Proudhon, Bakunin och Kropotkin) passar alla in i det här schemat, och de principer som är inneslutna däri är implicita i de anarko-syndikalistiska och anarko-kommunistiska rörelsernas program, d.v.s de rörelser som utgör huvudfåran av anarkistisk aktivism i

historien. De flesta former av individualanarkism faller också in under den definitionen (även om det finns några få gränsfall).

För att en politisk teori ska kallas "anarkism" måste den innehålla: 1) en vision om ett idealt icke-auktoritärt samhälle utan sanktionsmöjligheter; 2) en kritik av det existerande samhället och dess institutioner baserade på detta anti-auktoritära ideal; 3) en syn på den mänskliga naturen som rättfärdigar hoppet om betydande framåtskridande mot idealet; 4) en strategi för förändring, inklusive direkt uppbyggnad av icke-auktoritära, decentraliserade alternativ utan sanktionsmöjligheter. En "sann" anarkist ska givetvis uppvisa alla fyra karaktäristika, även om den som förespråkar anarkistisk taktik utan att uttalat ansluta sig till det anarkistiska idealet, eller den som accepterar idealet men som föreslår andra strategier, också kan kallas "anarkist" i en mer begränsad betydelse.

Idéalet

Många anarkister uttrycker sig svävande om detta ideals beskaffenhet av flera skäl. Ett som DeGeorge nämner är att fria, autonoma individer kommer att utarbeta lösningar som vi, i det här samhället, knappast kan förutse. En anarkist vill inte binda någon vid en vision om idealet, eftersom accepterandet av pluralism medför att olika grupper kommer att skapa egna varianter av det allmänna målet. Argumentet beträffande de auktoritära tendenser som är inneboende i sådana riktlinjer kan lätt

överdrivas. Det ligger absolut ingen motsägelse i idén om anarkisten som föreslår en beskrivning av det samhälle som uppfyller de anarkistiska kraven på berättigande. Så länge det står klart att modellen kan underkastas kritik och ändringar, och att det också finns andra modeller. Det minsta man kan kräva är att det visas hur behovet av att använda organiserat våld, styrelse och stat kan elimineras. Idealet måste åtminstone ha en rimlig föreställning om den mänskliga naturen, vilket inkluderar ett resonemang om vad människor är kapabla att bli, tillsammans med en beskrivning av vad de är. Förutom att de menar att det anarkistiska samhället kännetecknas av frånvaron av sanktionsmöjligheter, styrelse och stat, härleder de mest övertygande anarkistiska teorierna fler egenskaper hos det samhälle som avskaffat herraväldet. Exempel som ofta nämns av anarkister är ekonomisk, social och sexuell jämlikhet, jämlikhet mellan raser och generationer, ömsesidig hjälp, kooperation och lokalt självbestämmande.

Teoretiserande kring "anarki" skapar en "anarkist" bara i den mest begränsade betydelsen. En marxistisk politisk filosof kan betrakta det här målet som en integrerad del i en teori om övergången från kapitalism och socialism till verklig kommunism. En utopisk romanförfattare som njuter av att drömma om ideala samhällen, eller en politisk filosof som bara har ett akademiskt intresse av att spekulera i beskaftenheten hos moraliskt berättigade samhällen, kan också kallas

betydelse.

Den anarkistiska kritiken av det förhandenvarande

Den speciellt anarkistiska kritiken av de existerande sociala institutionerna handlar i grunden om tvång och maktfullkomlighet. Eftersom staten och alla former av centraliserad makt drabbas av den mest förödande kritik på dessa grunder, kan varje teori accepteras som på anti-auktoritär basis ifrågasätter den moraliska grundvalen för stat och styrelse. Den mest utvecklade och förfinade anarkistiska kritiken går emellertid längre. Den stannar inte vid en kritik av politiska organisationer, utan går vidare och undersöker den ekonomiska ojämlikhetens och privategendomens auktoritära natur, hierarkiska ekonomiska strukturer, traditionell undervisning, den patriarkala familjen, klass- och rasdiskriminering och rigida köns- och åldersroller, för att bara nämna några viktiga områden. I en del varianter av anarkism fördöms institutioner sådana som privategendom och patriarkat minst lika hårt som staten.

De flesta som skrivit om anarkismen är väl medvetna om att anarkister motsätter sig de former av politisk organisation som existerar i dagens nationalstater. De förstår dock inte i samma utsträckning den anarkistiska kritiken av andra sociala institutioner. Vad de oftast inte förstår är hur denna opposition mot nuvarande sociala förhållanden passar in i den anarkistiska analysens helhet.

Den anarkistiska synen på människans natur

Synen på den mänskliga naturen är central för anarkismen, som hävdar att det inom människorna finns sådant som gör dem förmögna att leva tillsammans under fredliga och frihetliga förhållanden. Många anarkister beskriver närmare de mänskliga förmågorna till ömsesidig hjälp, samarbete, respekt och kollektivit, vilka ses som grunden för socialt framåtskridande. Medan de flesta anarkister har denna tro på solidaritet mellan människor, är det betecknande att en del individualister förkastar den. De baserar i stället sina förslag till samhällelig organisation på kontrakt, rationellt egenintresse och, i Stirners extrema fall, hänsynslös egoism. 44 Synsättet att människor har många inneboende möjligheter till spontant handlande och en förmåga att avstå från våld och tvång, är dock central både i social- och individual-anarkism.

Det här synsättet provocerar fram den ofta återkommande kritiken att anarkismen är överdrivet optimistisk beträffande den mänskliga naturen. Men det är faktiskt inte sant att alla anarkistiska åsikter om den mänskliga naturen är extremt "optimistiska". På vissa sätt har anarkister en ganska realistisk, om inte pessimistisk, åsikt om den mänskliga naturen. Det är tron att makt korrumpierar, och att människor lätt förlorar sin ansvarskänsla vid utövningen av makt, som bildar basen för mycket av kritiken av politisk auktoritet och centraliserad

makt. Makt måste skingras inte så mycket därför att alla alltid är goda, utan därför att en del tenderar att bli extremt **onda** när makt koncentreras. Poängen görs inte bara i samband med politisk makt, utan även i samband med andra typer av makt, t.ex ekonomisk makt på samhällsnivå och koncentrerad patriarkal makt på familjenivå.

Det finns otaliga belägg för optimism i den anarkistiska traditionen. En del av de största anarkistiska filosoferna (till exempel Kropotkin) har ibland gett uttryck för en ganska naiv tro på människors förmåga att samarbeta och handla välvilligt. Men en sådan optimism bör inte tas för given i en definition av anarkism. Mycket i den anarkistiska traditionen pekar mot ett förkastande av alla dogmatiska åsikter om den mänskliga naturen (vare sig de är "optimistiska", "realistiska", eller "pessimistiska") och mot ett accepterande av omgivningens avgörande inverkan. Godwins idéer baseras uttryckligen på det synsättet och det är implicit i Bakunins deterministiska materialism. Enligt detta sätt att se är människor varken goda eller onda i sig, utan tänker och beter sig på radikalt olika sätt under skilda omständigheter. Problemet för anarkister är att skapa de sociala förhållanden under vilka frihetliga snarare än auktoritära förmågor (och för socialanarkister, samarbetsförmåga snarare än konkurrensinriktning) hos människor utvecklas. Vad alla anarkistiska ståndpunkter har gemensamt är att de godtar denna frihetliga potential som en beståndsdel av den mänskliga naturen.

Det anarkistiska programmet till förändring

Det sista definierande kännetecknet på anarkismen är dess praktiska förslag till förändringar. En anarkist har ett urskiljbart handlingsprogram, en strategi för att röra sig i riktning mot idealet, som är ett svar på de existerande institutionernas misslyckande och som ligger i linje med den anarkistiska synen på människans inboende möjligheter. Anarkismen är betydelselös som social och politisk teori om den inte säger någonting om praxis, och den kan inte ha någon klar mening om den definieras så att dess förslag blandas samman med förslag från teorier som är kända under andra namn. Med andra ord, teorier som inte säger något om strategier för förändring, eller som förordar centralistisk, auktoritär och byråkratisk politik, kan inte på ett meningsfullt sätt kallas "anarkistiska".

Det utmärkande kännetecknet på anarkistiska program är deras direkta inriktning på frivillighet och anti-auktoritärt handlande. Exempel på typiskt anarkistiska program inkluderar politisk decentralisering, konsensus och direktdemokratiskt beslutsfattande, självförvaltning på arbetsplatserna, maximal tanke- och yttrandefrihet, eliminering av sexuellt förtryck, frihetlig undervisning, media med folkligt deltagande och inriktning på informationsutbyte, icke-auktoritär psykoterapi, icke-dominerande relationer inom familjen och mellan personer, undanröjande av godtyckliga distinktioner baserade på kön, ras, ålder och språk, ekonomisk

decentralisering och utveckling av teknologier som inte kräver dominans och exploatering av naturen och andra arter. Sådana anarkistiska förslag är praktiska i två betydelser. De mest ambitiösa av de ovannämnda förslagen är möjliga att förverkliga i ett samhälle, om bara anarkistiska principer accepterats i stor utsträckning i det samhället (vilket, historiskt sett hände under den spanska revolutionen 1936-39).⁴⁵

Det är vidare inom räckhåll för anarkister i länder där de anarkistiska principerna inte allmänt omfattas, att bland sig själva genomföra några av förslagen, som ett alternativ till de dominerande institutionerna. Det är faktiskt så att den största mängden av energi hos anarkister (i motsats till de som skrivit om anarkismen) har gått åt till den här uppgiften, och inte till spekulation om detaljer i det ideala samhället.

Nu bör det stå klart hur felaktig den åsikt är som vill reducera det anarkistiska programmet till ett okvalificerat krav på det omedelbara avskaffandet av styrelse. Det som förvillat många ytliga iakttagare är anarkisters krav på att staten ska avskaffas. I de flesta fall förespråkar de emellertid inte att nationalstaterna omedelbart ersätts av det ideala anarkistiska samhället, utan snarare att de ersätts av ett decentraliserat system, i vilket federationer underifrån och upp alltmier ersätter centraliserad auktoritet. Hur önskvärt det än är att de primära grupper som deltar i federationerna är så spontana som det praktiskt är möjligt, är det

inget dogmatiskt krav att alla rester av styrelse, även i decentraliserade former, omedelbart ska undanröjas. Den ledande principen, som tillämpas med hänsyn till de historiska villkoren, är att auktoritära institutioner med sanktionsmöjligheter ersätts av spontana och frihetliga institutioner.

Ett noggrant betraktande av anarkistiska förslag visar att de markant skiljer sig från de som är typiska för andra politiska ideologier. Förslagen betonar decentralisering och frivillighet, medan marxister, icke-marxistiska socialister, välfärdsstatens förespråkare och moderna liberaler mer och mer kommit att anförtro sig åt staten, centraliserad auktoritet och hierarkisk byråkrati som medel till social förändring. Anarkister skiljer sig från de klassiska liberalerna (som återuppstått i libertarianerna och i delar av amerikansk konservatism) i det att de förra förkastar användandet av styrelse för att skydda någons intresse, inklusive de som baseras på privat ägande av produktionsmedlen och klasskillnader, medan de klassiska liberalerna accepterar en begränsad stat som medel att bevara kapitalismen. Trots dessa distinktioner finns det inga klara gränser mellan de nämnda politiska positionerna, och de tenderar att gå in i varandra på vissa punkter. Vänsteristisk marxism flyter in i anarkosyndikalismen. I deras välkända bok om revolten i Frankrike 1968, kallade Daniel och Gabriel Cohn-Bendit sin ståndpunkt Linksradikalism, eller le gauchisme, och beskrev den som både marxistisk och anarkistisk.⁴⁶ När vänsteristiska marxister ropar efter arbetarråd och

attackerar elitism och byråkrati, befinner de sig på många sätt nära anarkosyndikalister, som presenterar liknande förslag baserade på en liknande klassanalys.⁴⁷ Å andra sidan flyter individualisternas ståndpunkt in i de klassiska liberalernas. Som Benjamin Tucker, den store amerikanske individualisten, hävdade, "genuin /dvs individualistisk/ anarkism är konsekvent Manchesterism".⁴⁸ Den individualistiske anarkisten hoppades att avskaffandet av statliga ingripanden skulle leda till ett fritt och relativt jämlikt samhälle baserat på arbetsvärdeteorin. Därigenom har de mycket gemensamt med Locke, Adam Smith, Jefferson och, framförallt, Spencer.⁴⁹ Med tanke på sådana likheter: även om de flesta som faller under den här presenterade definitionen av "anarkist" har intagit tydliga ståndpunkter, som utgör alternativ till de konventionella politiska valmöjligheterna, är det inte desto mindre sant att de som uppfyller kriterierna har åsikter som står ganska nära de som andra, som passar in i andra urskiljbara politiska traditioner, har.

Är anarkismen utopisk?

Richard DeGeorge upprepar den vanliga vanföreställningen att anarkistens "toleransnivå är så hög, hans tro på den vanliga människans rationalitet och moral så lite i överensstämmelse med vad andra erfar i umgänget med sina medmänniskor, och hans planer för åstadkommandet av det anarkistiska samhället så vaga, att han inte är en politisk realist utan en idealistisk utopiker."⁵⁰ En noggrannare genomgång av de mest kända anarkisternas teorier och praktik kommer dock att leda till den motsatta slutsatsen.

Många välkända anarkister har varit "pragmatiska libertarianer" (till exempel Proudhon bland de klassiska anarkisterna och Paul Goodman bland de moderna). Goodman försvarar "stegvis förändring" i sin artikel "The Black Flag of Anarchism", vilket förorsakade ett bombastiskt och vulgärtoikande personangrepp från Mark Rudd. Rudd tolkar anarkismen som konservativ, därför att den försöker förändra en massa institutioner i stället för att koncentrera alla krafter på att vältta den ekonomiska strukturen (som antas vara den enda roten till samhällets missförhållanden) över ända på en gång.⁵¹ En sådan kritik som Rudds får DeGeorges första anklagelse att verka underlig, och antyder att båda missat någonting väsentligt ifråga om anarkismens natur.

Problem uppstår också i samband med DeGeorges andra poäng, eftersom, vilket redogjorts för, anarkister inte har en uteslutande optimistisk syn på

den mänskliga naturen. På sistone har det faktiskt blivit populärt bland liberaler och osympatiskt inställda socialister att fördöma anarkister för det motsatta: bristen på tro på vanligt folks kapacitet. Barber, till exempel, anklagar anarkister för att vara elitister och för att förakta massorna. Då han inte är helt okunnig om historien, tvingas han erkänna att anarkister verkligen har försvarat folks förmåga att bestämma över sitt eget öde. Istället för att ifrågasätta riktigheten i sitt förra påstående, eller ta i beaktande möjligheten att han beskriver två motstridiga riktningar inom anarkismen, drar han slutsatsen att anarkister är "egalitära idealister".⁵² Kramnick, som bygger mycket på Barbers analys, går ett steg vidare och framställer anarkismen som oblandad elitism. Genom de selektiva citatens metod (när hans alls bryr sig om att citera), försöker han visa att anarkister är extremt pessimistiska beträffande genomsnittsmänniskans förmågor.⁵³

Även om sådan kritik bidrar mycket lite till att öka förståelsen av anarkismen, tjänar den åtminstone till att peka ut de element i anarkistiskt tänkande som uppvisar skepsis mot människans godhet.

Samma rövare

här som där

GOTT NYTT NITTITAL

Det bör slutligen noteras att anarkister inte är så vaga i sina förslag som DeGeorge hävdar. Bookchin, till exempel, inkluderar praktiska förslag till konstruerandet av ekosamhällen i *Towards an Ecological Society* 54 och andra arbeten. Hess och Morris lägger fram detaljerade skisser av lokalt självbestämmande i *Neighbourhood Power and Community Technology*.⁵⁵ I *The Lives of Children* beskriver George Pennison flyhänt hur frihetliga undervisningsprinciper i Tolstojs anda kan tillämpas i det nutida stadssamhället.⁵⁶ Det är också lärorikt att titta på historiskt material som handlar om anarkiströrelser. I Sam Dolgoffs *The Anarchist Collectives* 57 kan man hitta beskrivningar av tillämpningar i stor skala av det anarkistiska programmet i de kollektiverade fabriker och kommunala jordbruken under

den spanska revolutionen, med miljontals deltagare. Med tanke på sådant material (som det finns en uppsjö av) kan anarkisters förslag inte kallas vaga. Medan en del anarkister har varit vaga (antingen av princip eller i brist på fantasi), har andra inte varit det, särskilt inte när det gäller de omedelbara strategierna till förändring. Önskan att inte tvinga på andra sin vilja kräver inte, som DeGeorge hävdar, vaghet. Vad den kräver är att utkast, som kan vara fullt utarbetade (kanske i termer av möjliga variationer), inte förverkligas med tvång eller okritiskt acceptering av de berörda.

Jag skulle vilja diskutera en sista fråga som kan bidra till att klargöra anarkismens natur: de olika schemata för att klassificera anarkistiska ståndpunkter. Ett sådant schemata delar in anarkismen i de varianter som lägger den största vikten vid personlig autonomi och individens frihet, och de som betonar deltagandet i kooperativ och intressegrupper (communal and intentional groups). En sådan distinktion kan göras mellan individual- och socialanarkism (även om en del personer, som Emma Goldmann, verkar ha lika stort engagemang för individens frihet som kollektiv solidaritet).

En mer detaljerad klassificering med avseende på teorierna om social organisering, delar in anarkister i individualister, mutualister, syndikalisterna och kommunister. Individualister (vilka mer betydande teoretiker är Max Stirner, Josiah Warren och Benjamin Tucker) intresserar sig inte så mycket för bildandet av organi-

sationer som för underlättandet för individer att fullfölja sina egna mål utan andras inblandning. De önskar ett samhälle med självtillräckliga och till största delen självförsörjande individer, som förverkligar sina mål genom frivilliga överenskommelser, eller kontrakt, med andra. Mutualisterna, i Proudhons efterföljd, såg ett större behov av nya former av social organisering. Eftersom ekonomisk och politisk makt är koncentrerad, måste människor organisera sig för att försvara sina intressen, och speciellt för att avskaffa sådana statsunderstödda missförhållanden som profit, ränta och arrende. Av den anledningen finns det behov av banker baserade på jämlikt utbyte (mutual banks) och producent- och konsumentkooperativ. Anarkosyndikalister går ett steg längre och föreslår storskalig organisering av arbetarklassen i en enda fackförening, såsom det väsentliga medlet till betydande social förändring. Nyckeln till social omvälvning är Generalstrejken, som ska följas av reorganisering av produktionsmedlen utefter självförvaltningens principer. De står övervägande i den kollektivistiska traditionen från Bakunin. Anarkistisk kommunism, slutligen, tar kommunen, staden eller grannskapet som den grundläggande enheten. Beslut ska fattas på basis av gemenskapens behov, med produktion efter förmåga och fördelning efter behov. Kropotkin är den klassiska teoretikern för denna variant av anarkism.

Av två skäl skulle jag vilja dröja kvar lite grand vid distinktionen mellan anarko-syndikalism och anarko-kommunism. För det första därför att

det är de här två formerna av anarkism som haft störst historisk betydelse, och som skapat mest debatt, anarkister sinsemellan, kring praktiska förslag. För det andra inser inte många av de som skrivit om anarkism den fundamentala betydelsen av denna skiljelinje i anarkistisk teori. DeGeorge, till exempel, anser att "den mest hållbara ståndpunkten idag" består av "ett amalgam" av de två nämnda ståndpunkterna. Han lyfter fram Guérin som det bästa exemplet på den positionen.⁵⁸ Jag tror att Guérin, i sina försök att utverka en syntes mellan marxism och anarkism, har gett ett betydelsefullt bidrag till frihetlig socialistisk teori, och till studiet av marxism och anarkism. Hans viktiga bok om anarkismen är ett anmärkningsvärt resultat av denna strävan. Det är emellertid denna syntes mellan marxism och anarkism som är det "amalgam" Guérin presenterat, och inte det som DeGeorge omnämner. Det finns fortfarande en grundläggande skillnad mellan den ståndpunkt som intas av Guérin och den som intas av Bookchin och andra kommunitära anarkister.

Medan det är sant att kommunitär anarkism har inlemmat många element av anarko-syndikalism, tycks det omvända inte vara fallet. Inom den nutida anarkismen finner vi en traditionell spricka; å ena sidan de kommunitära anarkisterna som följer i de kommunistiska anarkisternas tradition (som inte förnekade betydelsen av den syndikalistiska betoningen på befrielsen av arbetsplatserna), å andra sidan de som i likhet med Guérin och Chomsky bevarar ett väsentligen syndikalistiskt

angreppssätt. 59 De kommunitära anarkisterna betraktar inte arbetsplatserna eller ens ekonomin som det centrala (hur viktiga de nu än är). Det centrala är snarare hela samhället, med alla dess interrelaterade beståndsdelar som arbete, lek, utbildning, kommunikation, transport, ekologi och så vidare. De menar att isolerandet av problem som hör till produktionen från deras sociala sammanhang kan leda till det ständiga marxistiska misstaget: bekämpandet av ekonomisk exploatering medan andra former av herravälde återskapas eller till och med utvidgas. Kommunitära anarkister menar dessutom att den analys av ekonomi och klass som både klassisk marxism och syndikalism bygger på är otidsenlig, och anarko-syndikalismen själv just därför på många sätt är föråldrad. 60 Om anarkismen till fullo ska förstås, måste karaktären av denna mycket viktiga dispyt förstås: det ena alternativet fokuserar på arbete, det andra på livet som helhet;

det ena på ekonomiska relationer, det andra på totaliteten av mänskliga relationer och på relationerna mellan människa och natur.

Som jag kommer att diskutera i flera essäer i den här boken*, är det min åsikt att den anarko-kommunistiska ståndpunkten, som den utvecklats av Bookchin och andra, är den mest hållbara nutida anarkistiska ståndpunkten. Den verkar faktiskt vara den sociala teori som stämmer bäst överens med sådana teoribildningar som kritiken av västerländsk teknologisk rationalitet, det ekologiska synsättet på det mänskliga samhället och naturen, och, på den mest allmänna nivån, den organiska och processuella synen på verkligheten, baserad delvis på modern vetenskap. Om anarkism ska värderas är det denna dess mest hållbara och högst utvecklade form som ska granskas.

översatt av Magnus Hörnqvist

noter

1. George Woodcock, **Anarchism**, Harmondsworth, 1963, s 7
2. Peter Kropotkin, **Revolutionary Pamphlets**, New York, 1970, s 284
3. Emma Goldman, **Anarchism and Other Essays**, New York, 1969, s 50
4. Colin Ward, **Anarchy In Action**, London, 1973, s 11
5. Aa, s 12
6. Steward Edwards (red.), **Selected Writings of Pierre-Joseph Proudhon**, Garden City, 1969, s 89. Med sin vanliga böjelse för paradoxer beskriver Proudhon det här förhållandet som "en form av styrelse".
7. G.P Maximoff (red.), **The Political Philosophy of Bakunin**, New York, 1964, s 297f
8. Woodcock, Aa, s 11
9. Aa, s 7
10. Errico Malatesta, **Anarchy**, London, u.å, s 7
11. Ward, Aa, s 12
12. Gerald Runkle, **Anarchism: Old and New**, New York, 1972, s 12
13. Daniel Guérin, **Anarchism: From Theory to Practice**, New York, 1970, s 13
14. Paul Berman (red.), **Quotations from the Anarchists**, New York, 1972, s 28
15. se **Post-Scarcity Anarchism**, Montréal, 1977, särskilt uppsatsen med samma titel.
16. Kropotkin, Aa, s 284
17. Edwards, Aa, s 98
18. Woodcock, Aa, s 11
19. Paul Goodman, **People and Personnel och Like a Conquered Province**, New York, 1968, s 6
20. Maximoff, Aa, s 298
21. Runkle, Aa, s 3
22. Bookchin, **Post-Scarcity Anarchism**, s 41
23. En definition av anarkismen som skiljer sig från de båda nämnda typerna har nyligen lagts fram av Richard Wolff. Enligt Wolff är det utmärkande kännetecknet på vad han kallar en anarkist, att han eller hon "aldrig kommer att betrakta statens order som legitima, som att de har bindande moralisk kraft". In **Defence of Anarchism**, New York, 1970, s 18. Det unika med den här definitionen ligger i det faktum att den ålägger anarkisten varken att stödja eller opponera sig mot några sociala eller politiska institutioner, åtminstone på ett tydligt sätt. Denna poäng kommer att diskuteras nedan.
24. Woodcock, Aa, s 7
25. Benjamin Barber, **Superman and Common Men: Freedom, Anarchy, and the Revolution**, New York, 1972, s 18
26. I texten står "revelation" (uppenbarelse), men förmodligen är detta ett tryckfel. Emellertid, de som är intresserade av förhållandet mellan anarkism och uppenbarelse hänvisas till **Catholic Worker**.
27. Isaac Kramnick, "On Anarchism and the Real World: William Godwin and Radical England", **American Political Science Review** 69, 1975, samt Kramnicks kommentar och mitt genmäle i samma nummer. För en mer ingående diskussion av Godwins bidrag till anarkistiskt tänkande, se min bok **The Philosophical Anarchism of William Godwin**, Princeton, 1977
28. Aa, s 128. Kramnick drar

slutsatsen att anarkismen i sista hand är reaktionär, eftersom den inte har någon effektiv strategi till förändring.

29. Runkle, s 13. Tanken att en professor i filosofi framkastar att existentialismen tycks vara en form av anarkism är bisarr. Förhållandet mellan anarkism och existentialism är dock något som förtjänar en seriös undersökning (i motsats till Runkles sensationssökande exploatering). Underligt nog undersöker Runkle Sartres tänkande för att få reda på om existentialismen verkligen är "en form" av anarkism. Sartre relaterade sitt tänkande till marxismen under större delen av sitt liv (även om han under sina sista år förklarade sig anarkist). Runkle förbiser det faktum att två välkända förespråkare för existentialismen, Martin Buber och Nikolai Berdjajev, har varit associerade med anarkismen. Se Bubers **Paths in Utopia**, Boston, 1955, och Berdjajevs **Dream and Reality**, New York, 1962, särskilt efterordet; **The Beginning and the End**, New York, 1957, kap. viii; och **Slavery and Freedom**, New York, 1944, del III, sektion IA.

30. Robert Wolff, **In Defence of Anarchism**, New York, 1970

31. se Jeffrey Reiman, **In Defence of Political Philosophy**, New York, 1972

32. Intervju med Richard Wolff, som var med i en radiosändning betitlad "The Black Flag of Anarchy" (Baltimore, The Great Atlantic Radio Conspiracy, 1973). En förteckning över kassettband om anarkism och besläktade ämnen, med bland annat intervjuer med Wolff, Bookchin och andra välkända figurer, kan fås från

samma grupp.

33. Albert Jay Nock, **Our Enemy the State**, New York, 1973, s 22
34. Aa, s 20. Se Franz Oppenheimer **The State**, Montréal, 1975
35. Aa, s 57
36. Kropotkin, **Revolutionary Pamphlets**, s 284
37. Aa, s 10
38. Aa, s 10f
39. Aa, s 27. Om han varit mer bekant med icke-västerländska samhällen och stamsamhällen, hade han kanske bedömt det annorlunda. Se Dorothy Lee, **Freedom and Culture**, Eaglewood Cliffs, 1959, eller något av de många arbeten om statelösa samhällen, inklusive, kanske det mest framstående, E.E Evans-Pritchard **The Nuer**, Oxford, 1940
40. Kropotkin, **Revolutionary Pamphlets**, s 27f
41. Detta ideals äkthet har ifrågasatts av en del. Se Richard Adiamak, "The Withering Away of the State: A Reconsideration", **Journal of Politics** 32, 1972
42. Robert Tucker, **The Marxist Revolutionary Idea**, New York, 1969, s 87
43. Aa, s 88. Som en konsekvens känner han att han måste använda ett tänkt förverkligande för att särskilja de båda.
44. För en kritik av extrem individualistisk anarkism, se min bok **Max Stirners Egoism**, London, 1976
45. För beskrivningar av de revolutionära Spanien, se Salvador Dolgoffs **The Anarchist Collectives: Workers Self-Management in the Spanish Revolution (1936-39)**, Montréal.

1974, och Vernon Richards **Lessons of the Spanish Revolution**, London, 1972

46. Se deras bok som felöversatts till **Obsolete Communism: The Left-Wing Alternative**, London, 1968. Den engelska titeln är inte meningsfull. Franskan borde ha översatts till **Leftism: A Cure for the Senile Disorder of Communism**, som, förutom att vara mindre förvirrande, bevarar allusionen på Lenins arbete **Left-Wing Communism: An Infantile Disorder**.

47. DeGeorge anser att kommunistiska anarkister lägger fram en "marxistisk analys". Richard DeGeorge, "Anarchism and Authority", s 11, en opublicerad föreläsning vid The 1974 Annual Meeting of the American Society for Political and Legal Philosophy. Detta är delvis sant; en sådan analys är dock mer typisk för anarko-syndikalism, som kommer att diskuteras nedan.

48. Citerat ur Leonard Krimerman och Lewis Perry (red.), **Patterns of Anarchy**, Garden City, 1966, s 34

49. Det förhåller sig kanske annorlunda med dagens "anarko-kapitalister", som lever i en epok genomsyrad av ekonomisk makt. Eftersom de inte har förklarat hur alla kan inta likvärdiga förhandlingspositioner utan att upphäva de nuvarande egendomsförhållandena, verkar det troligt att vad de föreslår är ett system i vilket de som lever i överflöd tar till våld och tvång mot de fattiga och svaga för att vidmakthålla sina klassprivilegier. Statens missförhållanden återskapas följaktligen efter statens påstådda avskaffande.

50. DeGeorge, Aa, s 37

51. Paul Goodman, "The Black Flag of Anarchy", Vermont, u.å., Artikeln trycktes ursprungligen i **New York Times Magazine**, 14/7, 1968

52. Barber, Aa, s 25

53. Kramnick, Aa, s 114

54. Murray Bookchin, **Toward an Ecological Society**, Montréal, 1980

55. David Morris och Karl Hess, **Neighborhood Power: The New Localism**, Boston, 1975, och Karl Hess, **Community Technology**, New York, 1979

56. George Dennison, **The Lives of Children**, New York, 1969

57. Se särskilt Bookchins inledande essä, som är en kortfattad men mästerlig behandling, ur ett historiskt perspektiv, av förhållandet mellan teori och praktik.

58. DeGeorge, Aa, s 12f

59. Det är de senare som har en marxistisk analys, inte så mycket de kommunitära anarkisterna, som DeGeorge hävdar. Angående den här frågan, se "Syndicalism and Anarchism" i **Freedom 35**, 1974. Debatten mellan Nonatte och Malatesta vad gäller syndikalism och anarkism upprepas. Ännu viktigare är George Woodcocks "Chomskys Anarchism", **Freedom 35**, 1974, i vilken beskäffenheten hos Chomskys och Guérins anarkism diskuteras, i ljuset av den historiska skiljelinjen inom anarkismen.

60. Återigen är Bookchins introduktion till Dolgoff, **The Anarchist Collectives**, relevant.

Fotnötter

* s 21. "Government" har konsekvent översatts med "styrelse". Därmed avses en institution i ett samhälle som, i något avseende, beslutar över människor och ting, och har möjlighet att genomdriva besluten med hjälp av sanktioner.

* s 22. Engelskans "authority" har översatts med ömsom "auktoritet" och "herravälde". I de flesta fall har jag föredragit "herravälde" trots att ordet har en starkare betydelse än "authority". Det är ett viktigt begrepp eftersom det spelar en central roll i många definitioner av anarkismen, inte minst i Clarks egen. Just därför är "herravälde" att föredra framför "auktoritet". "Auktoritet" (liksom "auktoritär") syftar närmast på en egenskap hos en social institution eller på dispositioner till vissa handlingar hos en individ. "Herravälde" däremot betonar den relationella aspekten av det vi anarkister motsätter oss. Herravälde är en assymmetrisk (eller ojämlig) relation mellan människor. En relation som dessutom är institutionaliserad, det vill säga, är befäst i ett beteendemönster i social praxis och har en någorlunda stabilitet över tid. "Political authority" har översatts med "politisk makt", då "makt" är ett relationsbegrepp på samma sätt som "herravälde".

** s 22. Jag har oftast valt att översätta "domination" med "herravälde". "Herravälde" är visserligen starkare än "domination", som å andra sidan är det starkaste ord engelskan känner för att uttrycka ett institutionaliserat förtryckande förhållande. (Om man nu inte vill gå till

sådana handgripligheter som slaveri. Liksom svenskans "dominerande" kan dock "domination" också syfta på en aktivitet, på det ojämlika utbytet i relationen, till skillnaden från relationen själv. I de fall det framgår av texten att det är erksamheten som avses, har "domination" översatts med "dominerande".

* s 22. När Clark skriver "community anarchists" eller "communitarian anarchists" har jag, i brist på annat, har jag valt ordet kommunitär anarkister. Det finns inget vedertaget begrepp för den ideologiska ståndpunkten. Clark betecknar communitarian anarchism. För antydningar om vad den går ut på, hänvisar jag till Clarks egna anmärkningar i slutet av artikeln.

* s 25. "Institution" har här en vidare betydelse än vanligen i svenskan. Termen var, när Clark skrev sin uppsats, något av ett modeord för anglosaxisk moralfilosofi. Mackie ger i sin bok *Ethics* (s 80, 1977) följande definition: "En institution konstitueras genom att många människor beter sig på hyfsat regelbundna sätt, med relationer mellan sig som förmedlar och uppmuntrar och kanske förstärker dessa sätt att bete sig." En institution innefattar regler och handlingsdirektiv som anger ett önskat och oönskat beteende. Ett beteende som förstärks respektive förhindras. Styrningsmekanismerna härvidlag kan variera från stilla uppskattning till hot om våld.

* s 25. John Locke ansåg vid tiden för den engelska revolutionen 1688 att privat egendom är vad envar producerar genom sitt eget arbete.

** s 25. Thomas Jefferson, USA:s tredje president menade att "den

styrelse är bäst som styr minst". Han ville inskränka statens maktutövning till att skydda vad han uppfattade som människans naturliga rättigheter.

* s 28. Svenskan saknar motsvarighet till det engelska adjektivet "non-coercive". Man tvingas gå förbi själva tvånget och ta fasta på det varmed man tvingar: "non-coercive" blir "utan sanktionsmöjligheter".

*** s 22. För översättningen av "voluntary", särskilt när ordet står tillsammans med "association", har jag i de flesta fall valt "spontan" istället för "frivillig". "Spontan", i sin egentliga betydelse, inbegriper ett aktivt moment som saknas i "frivillig". När man säger att en viss organisationsform uppstod spontant menar man inte bara att den blev till utan tvång, utan även att det i det förutvarande tillståndet fanns en benägen-

het att uppnå just denna organisationsform.

** s 28. Det handlar alltså inte primärt om vad John Clark tycker att man bör mena med "anarkism". Clark avser att ge en deskriptiv definition. Han gör det genom att undersöka vad som har varit utmärkande för de historiska texter som kallats anarkistiska.

Som han redan sagt vill Clark ge en "minimidefinition". Clarks anspråk är med andra ord att ge ett antal kriterier som alla måste vara tillstädes och tillsammans är tillräckliga för att skilja ut anarkister från icke-anarkister. Clark är alltså inte ute efter att ge en uttömmande beskrivning av anarkismen (eller någon särskild riktning inom anarkismen), varken som teori om samhället eller som handlingsteori.

* s 38. Artikelns ingår i en bok med samlade uppsatser av Clark, *The Anarchist Moment*, Montréal, 1984. Första gången artikeln själv, "What is Anarchism?", utkom var 1978 i *Anarchism: Nomos XIX*, (red. Pennock/Chapman), New York. Översättarens anmärkningar

Genteknik och befolkningspolitik

Den här artikeln består av ett urval texter som kommer från ett kompendium om genteknik som utgivits i Västtyskland. Arbetet saknar titel - "Den hungrande är maktens näring" är bara ett av flera förslag på omslaget - och det står inte var eller när det är utgivet. (Det finns dock inga uppgifter om aktion eller konferenser efter -86.) Kriminaliseringen av motståndet mot genteknik långt driven i Västtyskland, så det är inte otroligt att presentationen knapphändig av säkerhetsskäl. I förordet säger författarna:

"Genmanipulation och fortplantningsteknik är förlängningen och den logiska konsekvensen av alla hittills gjorda försök att behärska samtliga kvinnors fruktsamhet. Därtill kommer att befolkningspolitik och befolkningskontroll på andra plan tilltar, genom gentekniken: t.ex genom manipulation på nyttoväxter och djur, eller genom genetisk kontroll av arbetare.

Det har redan varit många offentliga diskussioner kring detta tema, och ett berg av böcker och artiklar behandlar emellanåt ämnet genteknik kritiskt. Nästan alla betraktar både för- och nackdelar med den nya tekniska utvecklingen. För oss finns det inget som talar för. Vi är av den meningen, att denna teknik inte låter sig kontrolleras.

Det som kommit fram, eller kan komma fram, av positivt värde i den gentekniska utvecklingen, t.ex nya mediciner, betalas så dyrt genom förintelsen och behärskandet av liv, att vi inte kan tillåta oss att ta det på köpet. Vi vill här ta ställning mot gentekniken och samtidigt begrunda det ställningstagandet."

Genteknik och världshunger

Som sagt: kritik finns det inte mycket av. Ingen har heller något att invända mot att hungern i världen bekämpas. Men uppnås det verkligen med genteknik?

Att bekämpa hungern var redan på 60-

talet mottot för den s k kallade gröna revolutionen. Och det mottot gäller ännu idag som reklamskylden för genmanipulationen på växter, som bygger vidare på resultatet av den gröna revolutionen.

Genom de nya växter som förädlats fram i industristaterna avser man att höja avkastningen på skördarna. Dessa särskilda grödor kräver emellertid också andra varor som framställts i industristaterna, t.ex konstgödsel, bekämpningsmedel och jordbruksmaskiner, om bättre skördar ska uppnås. I slutändan betyder det att tredje världen länderna för sin livsmedelsförsörjning blir allt mer beroende av den första världen. Industristaterna får å sin sida nya avsättningsamarknader i tredje världen. Och i och med att de behärskar alla led i livsmedelsförsörjningen får de kontroll över dessa länder. Därigenom kan de göra dem fogliga, efter sina intressen. Humphrey senator i USA, säger: "USAs förråd av livsmedel är viktigare än USAs förråd av kärnvapen. Näring är makt och en nation utan näring är maktlös.

Vilka mekanismer leder nu närmare bestämt till denna kontroll, och vilken framgång har gentekniken med avseende på hungerbekämpning?

Stora utsädesföretag i USA och Europa förfogar över en licensrätt, det s k sortskyddet, för de av dessa förädlade

växterna. Det vill säga, de blir deras egendom. Det handlar oftast om hybrid sorter, som visserligen är högvastande. Men egenskaperna som gör dem högvastande är inte ärftliga, så bönderna måste ständigt köpa nytt utsäde av företagen. De kan inte, som förut, använda en del av sin egen skörd som utsäde. Koncerner i kemi-, läkemedels- och oljebranscherna (t.ex Shell, Ciba-Geigy, Sandoz) besitter redan idag 80% av växtpatenten. Som det faktiska resultatet av den "gröna revolutionen" och genmanipulationsstrategierna upptecknar vi idag ingalunda hungerns utrotning, utan fastmer ruinerade småbönder, landsflykt och hungerkatastrofer. Orsakerna till det gäller det att se närmare på.

Högre avkastning betyder, med dessa tekniker, utbyggnad av monokulturer, införande av maskiner och användande av de ovan beskrivna utsädessorterna. Dessa genetiskt enhetliga växter är dessutom erkänt känsliga för sjukdomar och insektsangrepp. Detta leder sedan till missväxt på stora plantager. Man har idag kommit fram till, att lika stora skördar kunde ha uppnåtts med traditionella metoder som med de nya lovprisade teknikerna. Genom gentekniken, dvs det avsiktliga överförandet av enskilda arvsanlag, kommer den ovan beskrivna processen att ytterligare påskyndas, då de önskade förändringarna hos nyttoväxterna nu kan åstadkommas på kortare tid. I Köln forskar t.ex Max Planck-institutet på en bestämd majssort, i samarbete med universitetet. Särskilt intressant för producenterna är produkter som är avpassade för varandra, som t.ex ett speciellt utsäde som är resistent mot särskilda ogräsbekämpningsmedel från samma firma och som kräver specialgödsel, så att de kan sälja hela paket.

Genom genteknik vill man alltså å ena sidan stärka inflytandet över den tredje världen, för att, med hjälp av livsmedel, få

dessa länder i ett fullständigt politiskt grepp; å andra sidan ska också oavhängigheten av dessa länders jordbruksråvaror uppnås. I biotekniska laboratorier görs därför försök att producera dyra råvaror som kinin och morfin i vävnadsodlingar. För framtiden har man satt sig målet att industriellt framställa växter i laboratorier istället för i de land där de nu växer. Så forskar t.ex Nestlé på kakaoframställning i laboratorier, vilket naturligtvis hotar de kakaosexporterande ländernas existens. Vidare ska nya produkter framställas från grundbeståndsdelar av jordbruksprodukter (t.ex äggvita); dessa kommer sedan att tränga undan gamla produkter. T.ex att fruktossockret tränger undan det naturliga sockret, varigenom många sockerexporterande länder kan komma att ruineras.

För att säkra den egna oavhängigheten av tredje världen länderna, anläggs sedan någon tid tillbaka genbanker, i vilka de växtgener förvaras som ska garantera vidareförädling. Växterna återfinns i särskilda områden på jorden, som utmärks av en ursprunglig, naturlig artrikedom (jordens s.k vavilowska centra). Så när som på en smal remsa i medelhavsområdet befinner sig alla dessa i länder som Etiopien och Mexiko, och inte i den första världen: Våra nutida grödor är avhängiga av att arvsmaterial ständigt kan fås på nytt, genom korsning, från s.k lantsorter - de traditionella kulturväxtstammarna. 90% av det hittills insamlade genmaterialet lagras i USA och Europa. För utförseln av detta livsnödvändiga genmaterial betalas ursprungsländerna ingenting, likväl måste de idag betala dyrt för avkomman i form av utsäde. Allredan kan man konstatera en utarmning av genmaterialet, då en stor mängd av de inhemska lantsorterna trängts ut genom satsningen på högvastande sorter (t.ex är Turkiet, ett av vetets ursprungsländer, idag beroende av transnationella utsädesföretag för sitt vete.)

Det låter sig alltså fastslås, i betraktande av de här kort antydda faktorerna, att den tredje världen, genom gentekniken, hamnar i ett allt starkare beroendeförhållande till den första världen. Forskningen inom jordbruket befinner sig ännu, jämfört med läkemedelsforskningen, i startgrupparna, men den bereder vägen för den utvidgade kontrollen av världsbefolkningens existens genom multinationella koncerner.

I och med gentekniken kommer konsekvenserna av den "gröna revolutionen" att ytterligare förstärkas: utvecklingen gynnar mellan- och storbönder samt stora markägare, som producerar för export och marknaderna i städerna med modern teknik. Offren är småbönder och lantarbetare, d v s merparten av befolkningen, som inte kan finansiera nyinstallationer. De är utlämnade åt hungerns och fattigdomens onda cirkel, eftersom många av dem inte längre kan producera tillräckligt för sin egen överlevnad.

Man kan alltså säga att gentekniken utökar industriländernas makt över tredje världsländerna; att det blir allt lättare att utöva utpressning mot dessa länder; och att hunger till och med medvetet sätts in av industristaterna som maktmedel.

Sexism

Sexismen i gen- och fortplantningstekniken måste ses mot bakgrund av detta mansdominerade, kapitalistiska systems tänkande och funktion. Tre viktiga pelare säkrar den ständiga och nödvändiga ökningen av produktion och profit på det levandes bekostnad: **sexism, rasism och klassherravälde.**

Det är enormt svårt att tillskriva en enskild människa något av dessa begrepp, då det finns såväl överlappningar som klara skillnader mellan de som drabbas av de olika formerna av förtryck (en vit arbetare

ser t.ex i regel ner på en färgad arbetare trots den gemensamma klasstillhörigheten, och skapar därigenom nästa underklass). Men för alla kvinnor (begreppet klass bör man vara försiktig att använda här) låter sig fastslås: att kvinnor överallt förtrycks och exploateras på ett särskilt sätt, om det nu är det utförda reproduktionsarbetet för den äkta maken och familjen eller om de därutöver måste sälja sin dåligt betalda arbetskraft.

Kvinnorna har emellertid en avgörande roll i den kapitalistiska processen, därigenom att de levererar den viktigaste av alla råvaror, varan arbetskraft, och att de fortfarande innehar ett begränsat självbestämmande över den. Ser man till säkrandet av maktförhållandena, gäller det följaktligen att tillvinna sig den direkta tillgången till, och därmed möjligheten att styra, barnafödandet. Genom det ekonomiska trycket har man alltid, utifrån, försökt få inflytande över barnafödandet. Nu kan man emellertid ta steget från medelbar och rent numerär kontroll till omedelbar, kvalitativ kontroll. Det sker med hjälp av fortplantningstekniken; kvinnan blir till "fostrets omgivning", en producent med ansvar för sin produkt, d v s sitt barn. Om de inte aborterar "genetiskt defekta foster", eller om de inte inrättar sina liv så att de kan åstadkomma optimal människoproduktion, kan minskad tillgång till social service bli följden. Redan idag finns ett tryck från samhällets sida på individen. Rädsla för inbillat ärftliga sjukdomar, ekonomiska svårigheter p g a handikappade barn (tid och pengar), sociala kostnader (allmänna samhällsekonomiska kostnader, rädsla för att bli utestängd), o s v. Redan idag inbegrips olika tester på fostren före födseln i mödravårdscentralens regi. Målet med dessa tester är produktionen av genetiskt värdefulla människor (läs herremänniskor). Däri ligger också en ny utformning av det rashygieniska tänkandet.

Kvinnor delas upp och exploateras efter sina respektive funktioner. D v s ma

utnyttjar den ena kvinnan som fungerande livmoder, medan man hos en annan kvinna bara gör bruk av ägget.

Den speciella situationen för kvinnorna i den såkallade tredje världen framstår som väsentligen mycket sämre, och den måste göras särskilt tydlig. Där är det överlåtet åt de makthavandes och näringslivets godtycke om kvinnorna ska tvångssteriliseras, för att kontrollera och undertrycka den oönskade produktionen av färgade människor, eller om de genom ekonomisk nöd ska tvingas lämna ut sina kroppar som äggkläckningsmaskiner åt de rika i deras och våra länder.

Medan kvinnorna här indirekt och kamouflerat påverkas och ännu har valmöjligheter inom vissa ramar, kan kvinnorna i den s k tredje världen bara välja mellan liv och död - de är m a o utsatta för öppet våld. Kapitalet skapar sig genom den här sexismen, och den till denna knutna rasismen, den önskade befolkningsstrukturen, samt, med denna nya teknologi, nya marknader. Allt under den mest extrema utsugningen av kvinnorna och deras kroppar.

Sambandet mellan genmanipulation och befolkningspolitik

Varje system av herravälde, vars ekonomi beror av utsugning av människor, är hänvisat att ta kontrollen över produktionen av människor. Då de härskande i den s k första världen inte nöjer sig med att exploatera människorna i sina egna länder, utan dessutom exploaterar människorna i den s k tredje världen (och det mycket brutalt), eftersträvar de att också kontrollera befolkningsstillväxten där.

Många människor i den s k tredje världen är i vägen för imperialisterna, eftersom de bor i områden som är avsedda för dessas militära och ekonomiska projekt. Därför måste de

försvinna därifrån. Eller så är de improduktiva ur imperialisternas synvinkel, eftersom de producerar för det egna behövet och inte andras profit (självhushållnings-ekonomi). De kan också bli farliga för makthavarna, emedan de inte godtyckligt låter sig förfogas över, utan gör motstånd mot dessas utsugning, utrotning och föredring.

Ett medel mot denna såkallade överbefolkning är livsmedels- och hungerpolitik (se första avsnittet). Ett annat medel är familjeplaneringsprogrammen mot folken i den s k tredje världen, som rättfärdigas med fattigdomen och barnrikedomen i dessa länder. Den höga befolkningstätheten hos ett land är dock inte orsaken till den där rådande fattigdomen, utan ett resultat av de imperialistiska ländernas utsugning. Krossandet av självförsörjningshushållningen och industrialiseringen efter världsmarknadens behov, gör att barnrikedom för många människor blir enda chansen att överleva. Överbefolkning, när det gäller "tredje världen", är ett rent propagandabegrepp. Det är industristaterna som är överbefolkade (om man ser till folkmängden per kvadratmeter). Att det verkligen handlar om rasistiska program blir ännu tydligare när familjeplaneringsprogram också genomförs i områden som är mycket glest bebodda, t.ex i Mexico och Guatemala.

I en första fas av befolkningspolitiken gentemot "tredje världen" gällde det att begränsa "barnrikedomen" och inplantera en kärnfamiljsideologi. Medlen för att uppnå detta var p-piller, spiraler, injektioner av preventivmedel och steriliseringar. Sedan 70-talet har till folkmord gränsande tvångssteriliseringsskampanjer genomförts, t.ex i Indien och på Puerto Rico. Samtidigt införs nya metoder; nya preventivmedel provas ut på kvinnor (12-årspiraler, preventivkapslar som skyddar i 5 år, etc).

Avskaffandet av de fattiga står i centrum för sådana program. På samma gång etableras västerländska livsformer, inklusive västerländsk kvinnosyn och kultur, i den "tredje världen". Beviljandet av krediter från Internationella valutafonden (IMF) knyts emellanåt till genomförandet av befolkningspolitiska program. Samtidigt ska kvinnorna i den "första världen" föda barn, varvid också där "kvalitén" - dvs användbarheten i den kapitalistiska produktionsprocessen - står i förgrunden. I och med gen- och fortplantningstekniken har befolkningspolitikens strategier ett instrument i sin hand som gör det möjligt att kontrollera befruktning, graviditet och födsel mycket effektivare och mer differentierat. (Det är i det här sammanhanget som inrättandet av humangenetiska rådgivningsbyråer* ska ses.) Dom har nästan lyckats med att kombinera önskat "människomaterial" genom konstgjord befruktning. Graviditeten blir med varje nytt test lättare att kontrollera. I Indien och Kina leder t.ex fostervattensprover till aborter av kvinnliga foster. Kvinnor som inte underkastar sig kontrollerna görs ansvariga för barnets eventuella skador.

Den hittills mest perversa formen av befolkningspolitik har uppnåtts i och med införandet av forplantningstekniker i tredje världen. Redan idag propageras där för konstgjord befruktning som svar på ofruktbarhet, som i sin tur ofta är ett resultat av andra befolkningspolitiska program. I Brasilien finns det redan 6 kliniker som genomför konstgjorda befruktningar. Det blir än en gång övertydligt hur tredje världens länder drivs till ett beroende av västerländska teknologier. Ett beroende som de tvingas betala dyrt för och som stärker imperialisternas kontroll över dessa länder.

Precis som vi är vana vid på andra områden kan offentliga intressen inte tas hänsyn till, givet förutsättningarna - kapitalintensitet,

koncentration på några få multinationella företag, tryck att hitta nya avsettningsmarknader, allians: universitet, industri-armé. Och offentlig kontroll är omöjlig. Därför måste vi söka efter andra vägar, som leder till slutet för gen- och bioteknikens utveckling.

Det måste här sägas med eftertryck, att för oss handlar det inte om att skapa en ny enfrågerörelse. Gentekniken är ett medel i en krislösningstrategi. Kapitalet satsar alltid, i jakten efter att bemästra ekonomiska kriser, på att genom nya teknologier erövra en säker position på världsmarknaden. Garantin för det är det enorma uppbådet av resurser, där forskningen spelar en ledande roll. Pengarna kommer inte från kapitalisterna själva, utan tas från andra områden, t.ex den sociala omsorgen. Vi måste därför se gentekniken som ännu en byggsten i systemet, och reagera på den i enlighet därmed.

Den hittillsvarande oppositionen i den allmänna debatten, liksom den hittillsvarande oppositionen från kvinnors sida, tycker vi är problematisk, då den bara riktar in sig på fortplantnings- och humangenetiska tekniker. Samtidigt som genmanipulationen på växter, djur och bakterier för jordbrukets, miljöns och militärens del likaså är en del av strategin hos detta människo-, kvinno-, och naturfientliga system.

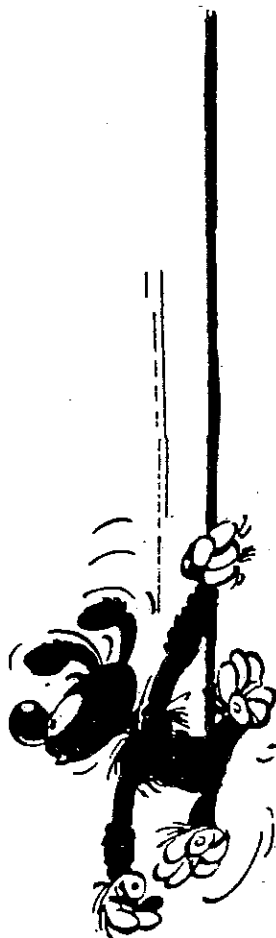
Samma sak gäller den offentliga diskussionen, som dirigeras dithän att bara missbruk i stil med kloning, medveten människoavling, artificiell livmoder, affärsmässiga embryobankar och kvinnor som hyrs för att föda barn tematiseras. Uppfinningar som föregivet kan förhindras genom nationell lagstiftning och andra regleringar. På så sätt accepteras den här tekniken i offentligheten såsom "normal", och ifrågasätts inte längre på något djupare plan. Det hotande motståndet kanaliseras på det här sättet med hjälp av skenbara

eftergifter, görs kalkylerbart och bryts slutligen. Dom härskande ser i tysthet till att nationell lagstiftning inte blir slutet på sådan människoföraktande forskning och praxis, utan att den i så fall fortsätter att bedrivs utomlands, framför allt i den s k tredje världen där det inte finns några sådana regleringar.

Dom förtiger att utvecklingens fortskridande inte är öppet skräckinjagande, utan att den smyger sig in i vardagen, t.ex genom försäkringskassan, som fördelar premier för fullständigt genomförd fosterdiagnostik, över gentekniskt framställda mediciner, som skrivs ut åt oss, eller genom humangenetiska rådgivningsbyråer, som vi enträget uppmanas besöka.

översatt av Magnus Hömqvist

* Det finns minst 40 stycken humangenetiska rådgivningsbyråer (Humangenetischen Beratungstellen) i Västtyskland. Deras egentliga funktion är att sammanställa data om klienterna. För att få en så heltäckande sammanställning som möjligt av de i rådgivningsbyråerna efterfrågade uppgifterna, finns i Västtyskland sedan 1973 ett forskningsprogram kallat "prenatal diagnostik av genetiskt betingade defekter". I vilket alla byråers omdömen och undersökningsresultat statistiskt utvärderas och ställs till humangenetikens förfogande. En vidare funktion består i kontroll av s k randgrupper. T.ex kommer man med steriliseringsutlåtanden om handikappade. I samband därmed ställer man upp cost-benefit analyser, som bl.a ställer utgifterna för omvårdnaden av handikappade mot utgifterna för genetisk rådgivning. (Under nazismen började man också med handikappade.) ö.a.

SAMHÄLLE PÅ KOLLISIONSKURS I

Det var en vit man. Han gick genom skogen. Där träffade han en annan vit man som satt på en gren uppe i ett träd. Då sade den förste: "Jag skall säga ned trädet du sitter i." Så började han säga. Efter en stund sade han: "Du måste klättra ned, annars kommer du att falla". Men den andre sade: " Jag faller inte ned." Då fortsatte han att säga och trädet med mannen föll.

(Saga från Kutonai-folket i Nordamerika)

Är det så att vi håller på att "säga ned grenen vi själva sitter på"? Håller vi med hjälp av avancerad strids-teknologi, kärnkraft, försurade sjöar och döende skogar, utplundring av jordens resurser och en mellan fattiga och rika allt mer polariserad värld på att tillintetgöra förutsättningarna för vår egen existens?

Tillväxten, industrin och tekniken hyllas som gudar av både liberaler och marxister. Enligt de senare är stor-driften i sig en förutsättning för ett framtida, klasslöst, socialistiskt samhälle. Enligt de förra är själva marknadsspelet, konkurrensen, en självreglerande kraft som skapar största möjliga rättvisa. Inget har visat sig felaktigare. I det kapitalistiska samhället i väst lever varuöverflöd och permanent under-näring med allt oftare förekommande svältkatastrofer sida vid sida, som två entiteter av samma samhällliga förhållande. I öst, eller i "de reellt existerande socialistiska staterna", eskalerar rovdriften i takt med klassherraväldet. (Vid en vetenskaplig konferens i Kina 1978 meddelades att Kinas vetenskapsmän nu skall gå till "samlat angrepp på naturen". Konferensen omtalas som en "krigskonferens".

I väst har en hel industri skapats för att övertyga oss om vad vi behöver. Stordrift och tillväxt förutsätter en ständigt ökande kapitalackumulation. Det är inte längre behov eller efterfrågan som bestämmer vad som skall produceras. Produktionen sker " för dess egen skull" - eller i sanningens namn för en ständig ökning av profiter och makt - och skapar en industri för efterfrågan, d v s "skapade behov". När teknologin nått en viss gräns och förlorat sin överskådlighet får den också "ett eget liv", den blir ett system med en egen dynamik. Storindustrin leder också till en ständig maktkoncentration. Den västtyske filosofie doktorn och samhällsdebattören Otto Ullrich kallar den för "centralmaktsorienterad", ett "människa/maskinsystem". Inom bolsjevikpartiet skapades efter ryska revolutionen ett "civilisationsideal" med västkapitalismen som förebild. Lenin skrev att "socialismen är omöjlig utan storkapitalistisk teknik". Skillnaden mot väst var hans syn på "planmässig statlig organisation som håller dussintals miljoner människor i den strängaste ordning under en enhetlig norm för framställning och fördelning av produkterna" (Lenin's

Works 27, s 332). (Enligt Ullrich finns uppgifter som visar att Sovjets industrialisering kostade uppåt 20 miljoner människor livet.) Nu, när vi kan se konsekvenserna av utvecklingen, finns all anledning att ifrågasätta, inte bara en orättvis samhällelig fördelning av "rikedomar" eller "produktionsförhållanden", utan också produktivkrafterna själva. (Förresten borde vi fråga oss vad som är en god måttstock på "utveckling" över huvud taget. Är det kvantiteten producerad BNP, eller är det människors lycka, kärlek, trygghet, förståelse och harmoni med naturen?)

Nu har dessutom den tekniska utvecklingen i och med mikroelektroniken nått en så pass hög nivå, att en strukturomvandling av samhället håller på att ske: antalet arbeten minskar stadigt inom tillverkningsindustrin, antalet "informatörer" (sysselsatta inom eller i anknytning till datatekniken) ökar och den offentliga sektorn växer i de kapitalistiska länderna. Det har visat sig att en stor statsapparat växer fram i en parallellrörelse till stordriften. Antalet utslagna i samhället ökar. En ny dualism mellan en högutbildad elit med arbete, och en allt större mängd människor med sämre utbildning och utan fast anställning, håller på att växa fram i väst (se Gorz "Farväl till proletarietet"). Själva löne- och penningssystemet håller på att förändras.

För att hålla köpkraften uppe och industrin igång tvingas staten (genom transfereringar och annat) att betala människor alltmer pengar. I en undersökning i Zenit nr 83 konstateras att "i de avancerade kapitalistiska länderna är det i dag så att 20-40%, i de flesta länder 25-33%, av alla hushållsinkomster härrör från det offentliga och varken från egendom eller från arbete för privat eller offentligt kapital".

Att samhället inom en snar framtid antingen minskar arbetslösheten för var och en betydligt (och för att undvika elitism inom vissa områden utökar utbildningen i motsvarande grad) för att fördela "den samhälleligt nödvändiga arbetstiden" (Marx) på alltfler människor, eller att dualismen mellan anställda och icke-anställda kommer att öka, är uppenbar. Eller så måste vi, som sagt, kritisera själva grundvalarna för vår produktion och skapa helt andra produktions-sätt/produktionsförhållanden och till stor del också andra produktivkrafter, eftersom de nuvarande är avhängiga storskalighet och maktkoncentration.

II

*...Denn furchtbar gehet
Es ungestalt, wenn Eines uns
Zu glerig genommen...
(F. Hölderlin)*

Präglade av det samhälle vi lever i tänker vi i dess banor. Att förändra samhället skulle därför innebära/förutsätta en grundläggande förändring av vårt sätt att tänka. Vårt västerländska tänkesätt har anor långt tillbaka i tiden. Bl a den judisk-kristna

traditionen har lagt grunden till vår nuvarande natursyn och vårt sätt att se på arbete.

I "primitiva" samhällen, som bland Nordamerikas indianer, fanns komplicerade religiösa strukturer där gudarna inte lösgjorts från tingen/naturen. De bodde i "de livsavgörande tingen, i träden, i jorden eller i djur" (Ullrich). I denna uppfattning var allt likvärdigt. Genom kristendomen förändras bilden. I Första Moseboks skildring av skapelsen välsignar Gud människorna och säger: "Varen frukt-samma och föröken eder, och uppfyllen jorden och läggen den under eder..." Ekonomiprofessorn och barfotaekonomen Manfred Max-Neef menar att detta påbud i vår kultur "gav gudomlig sanktion åt vad som skulle utvecklas till en strävan efter gränslös expansion och erövring, vilken oundvikligen resulterade i herravälde, exploatering och upprättande av klasshierarkier". Antropocentrismen förstärks ytterligare: "Och må fruktan och förskräckelse för Eder komma över alla djur på jorden och alla fåglar under himmelen; jämte allt, som krälar på marken och alla fiskar i havet, vare de givna i Eder hand" (Första Mosebok 9:2).

Den kristna traditionen innehåller naturligtvis också andra sidor. Ronny Ambjörnsson beskriver t ex i sin "Socialismens idéhistoria" de urkristna rörelserna och medeltidens kättarrörelser som "socialistiska". Men när jag säger den kristna traditionen menar jag den som dominerat historien, nämligen kyrkan. Emellertid har den process som gjort jorden till "ett föremål för exploatering, till enbart ett material för människorna" (Ullrich)

gått långsamt. I dag har vetenskapen de dominerande ekonomierna i världen övertagit många av religionens gamla roller. "Vi behöver inte leta längre" skriver Arne Naess i "Anklagelser mot vetenskapen", "för att hitta vetenskapsfilosofier som från Francis Bacon och fram till våra dagar banat väg för ett nära samband mellan vetenskap och våldtäkt på naturen". Naess påpekar att det under samma tid också hävdats motsatta ståndpunkter. Utan att Naess nämner något speciellt namn kan vi erinra oss romantiken med Fichte, Schelling, Goethe m.fl.

Vi får dock inte glömma vilken vetenskapssyn/verklighetssyn som fått dominera livet, nämligen den mekaniska. Också den har en lång och snårig historia: Lewis Mumford menar att uppfinningen av den mekaniska klockan på 1300-talet gjorde mycket mer för att främja modern vetenskap och teknik än ångmaskinen eller den automatiska vävstolen på 1700-talet. "Ty klockan förenade i sig hela vår uppfattning om tid, rymd och rörelse och lade med sina exakta mått standardiserade enheter grunden till den astronomiska/mechaniska världsbilden"... Under medeltiden ersatte aristotelismen (för vilken naturen var besjälad och genomsyrades av andlighet) av platonismen, och matematiken fick företräde.

Parallellt med denna utveckling förändras samhället allt snabbare. Luther spikar upp sina teser, Wittenberg och med honom förstärks också den natur- och kroppsförnekande inställningen till livet. I Descartes (1596-1650) världsbild har naturen blivit en maskin, i begynnelsen skapad av Gud, som kan förstås av människa

genom matematiska formler. Bacon formulerar den nya vetenskapens naturuppfattning och kunskapsteori: Kunskap samlas i en kumulativ process som med tiden ger en kunskapsmassa som människan har praktisk nytta av i kampen om herraväldet över naturen. Dualismen människa/natur har sedan dess, via Newton, dominerat fram till i dag. Också en modern fysiker som Kurt Mendelsohn menar att "den fysiska världen skapades efter en konsekvent och allomfattande plan. Därför väntar vi oss att alla våra iakttagelser, hur sammanhangslösa vi än kan tycka att de är, måste sammanhånga enligt detta schema" (Cit efter Ullrich s 56).

III

**Rätt mycket skall varda
krossat som vida har blänkt,
men mänskorna skola lyftas i
anden.**

**(Nils Ferlin : "När skönheten
kom till byn")**

Richard Matz skriver i sin bok "Sams med jorden" att "vår skrytiga västerländska civilisation, trots alla uppenbara framsteg, betecknar själva bottenläget i mänsklighetens utveckling". Orsaken är "själva axiomet att allt står till de nu levande människornas 'fria' förfogande för bearbetning efter eget egoistiskt skön" (s 52).

För att lösa problemen efterlyser Skolimovski i sin "Ekofilosofi" en ny andlighet. Schumacher menar i "Litet är vackert" att vi måste hitta tillbaka till kristendomens positiva värden. Kanske menar de båda vad Richard

Matz kallar religion, nämligen dess väsen som består av *omsorg om det som är*. Klart är att vårt traditionella västerländska sätt att tänka (till vilket också marxismen hör) visat sig ödesdigert. Det är inte "det bästa" samhället som erövrat världen och t o m koloniserat framtiden (t ex genom att skjuta upp kostnaderna för miljöförstöring, kärnkraft o s v), utan det samhälle som haft den mest utvecklade våldsapparaten. Det står också allt mera klart att det är denna våldsapparat, militarismen, som står bakom den accelererande tekniska utvecklingen i historien. Ätminstone i de flesta fall. I andra fall har det varit för att bli kvitt den besvärliga arbetskraften eller fjättra den vid maskinerna.

Genom att lägga under sig kontinenter och plundra dem på sina råvarutillgångar har västerlandet "blivit rikt". I dag sägs det att stordriften är en nödvändighet "för tredje världen". Genom ökad tillväxt i väst ges möjlighet till ekonomisk expansion i tredje världen. I stället ökar utsugningen av tredje världen genom ökad tillväxt i väst. "Det faktum", skriver Collins/Lappé i "Mat åt Alla", "att tusentals människor dör av svält dagligen, kan nästan uteslutande föras tillbaka på de koloniala ingreppen från de europeiska erövrarnas och de senare industristaternas sida. De har systematiskt förstört de system som tidigare varit ekologiskt och ekonomiskt balanserade för att bättre kunna exploatera dem.

Förmånstagare till denna exploatering är än i våra dagar även det "vita proletariatet". Av denna anledning betraktade ju också arbetarledare

tidigt koloniseringen som en "världshistorisk nödvändighet". Att i dag erbjuda dessa länder industrialiseringen som räddningen ur nöden och dessutom göra dem beroende av vår exportindustri genom "utvecklingshjälp" är mer än cyniskt. Visst måste vi ta befolkningsexplosionen på allvar. Det är dags att vi tar alla de problem, "som hotar att spränga oss tre miljoner år tillbaka i historien" (Murray Bookchin) på allvar.

Många framtidsperspektiv ter sig i dag skrämmande, men det finns också positiva visioner om ett mjukt efterindustriellt samhälle som en möjlighet. Vad vi måste förstå, tror jag, är att ett sådant samhälle aldrig kan uppnås genom "erövringen av maktcentra, utan genom upphävande av betingelserna för deras maktposition" (Ullrich), "för det går inte att besegra ett samhälle som bygger på under- och överordning med hjälp av en struktur med över- och underordning" (Agnes Heller).

IV

***Malmen längtar hem. Den vill
bort
från mynten och hjulen
som dresserar den till futtigt
liv.
Och ur fabriker och ur kassar
skall den en dag vända åter
till ådernäten i de öppnade
bergen
som sluter sig bakom den.***

(R.M.Rilke)

Historiens statsapparater har varit instrument för klassherravälde. Det teokratiska Egyptens stat, det stratokratiska Sovjets statsapparat (Castoriadis) och den stat vi finner i de kapitalistiska samhällena är avhängiga desamma. Ett kvalitativt nytt samhälle, utan människans herravälde över människan eller människans herravälde över naturen är en omöjlighet med mindre det skapas helt nya former för samhällelig organisation. Det borde vara lika självklart som att vårt sätt att tänka och att se på världen måste ändras. Eller att de instrument, med vilkas hjälp vi producerar vårt uppehälle, måste ändras; måste anpassas till *omsorgsfullhet om det som är*.

Vårt samhälle är fullt av myter. En är att förr fick man slita och släpa för jänman för att klara brödfödan. Men hur var det egentligen? Ullrich skriver (s 74) att "på medeltiden fanns 189 helgdagar, i hela Europa arbetade man inte mer än hälften av årets dagar". Först i och med slavsamhällena eller industrialismen och dess föregångare blev "arbetet" till vad det fortfarande är i dag. Enligt Marshall Sahlin i "Stone Age Economics" ägnade människorna under mycket lång tid bara en ringa del av sin tid till den materiella produktionen.

André Gorz utvecklar i sina böcker "Farväl till Proletariatet" och "Vägen till Paradiset" en teori om en framtid där den nödvändiga arbetstiden för var och en inskränker sig till några timmar om dagen. Hans samhälle är emellertid skrämmande dualistiskt mellan en heteronom sfär, dominerad av högteknologi och effektivitet, och en autonom sfär, människornas fria tid.

Kanske är denna dualism endast en skrämmande teoretisk konstruktion? Kanske är det möjligt med en framtid där skillnaden mellan Arbete och Fritid har upphävts? Där kategorin "Arbete" har förpassats till historiens sophög och allas vår skapande verksamhet med en överskådlig och människo-naturvänlig teknik gör livet till en lek. Vågar man ha sådana drömmar i den här världen?

Ted Nordstrand

Jag har använt mig av följande

böcker:

Rudolf Bahro:

Alternativet

André Gorz:

Farväl till proletarietet

Vägen till Paradiset

Richard Matz:

Sams med jorden

Lars Persson:

Lyssna vite man

Henryk Skolimowski:

Ekofilosofi

Frances Lappé/Joseph Collins:

Mat åt alla!

Murray Bookchin:

Ekologi och anarki

Otto Ulrich:

Industrisamhälle i återvändsgränd

E.P.Schumacher:

Litet är vackert

ANARKIST DEMONSTRATION

Anarkismen är Alternativet till Kapitalismen

Under den paraplyparollen samlas vi på Sergels torg lördagen den 17 mars kl 14.

DU! Ta tag i en aspekt av den anarkistiska ideologin. Formulera vad den betyder, här och nu, på en affisch, en banderoll eller ett plakat.

OCH KOM DIT!

Glädje och styrka,

Anarkister i Stockholm

OM FORMYNDERMENNESKET

Formyndermennesket er en menneskeart som — uten hensyn til eller variasjon i forhold til rase, farve, religion eller livsanskuelse — ser sin høyeste glede i å bestemme over andre menneskers tankeliv, lesning, ytringer og livsanskuelse. Som det fremgår av betegnelsen, ser formyndermennesket sin høyeste lykke, og dessuten sin aller største dygd, sin moralske overlegenhet i dette: å formynde andre. Formyndermennesket ved bedre enn vi selv, hva som er til vårt eget beste, derfor vil han bestemme over oss, — for å hjelpe oss. Formyndermennesket har selv den eneste rette, sanne, tro og innsikt: de som mener noe annet, er anarkister, nihilister, eller rett og slett uvitende, tåpelige og umoralske barn, — som formyndermennesket må formynde.

Formyndermennesket drives aldri av maktsyke eller andre slette motiver, når det vil ha makt over oss. Formyndermennesket har bare gode motiver. Det er vi som har slette motiver. Formyndermennesket vet det rette. Alt hva vi vet, er galt. Derfor er det en plikt for formyndermennesket å formynde oss, — ellers ville vi i vår formørkelse, umoral og uvitenhet daglig skade oss selv. Formyndermennesket frelser oss hver time på dagen. Og fordi formyndermennesket alltid har rett, alltid vet alle ting bedre enn oss som er små, tåpelige og umoralske, — er formyndermennesket forpliktet til å prøve å skaffe seg makten over oss.

Formyndermennesket er på alle områder, fra slemme bøker til alkoholrestriksjoner, fra korte skjorter og langt hår, til politiske og filosofiske idéer, — alltid en autoritet. Den verden som formyndermennesket elsker, er den autoritære verden.

Vi møter den autoritære holdning, lysten til å ha makt over andre, hos foreldre, lærere, prester, offiserer, politifolk og dommere: det er en selvfølge at autoritære mennesker gjerne søker sig inn i autoritære etater, autoritære yrker. Man finner dem derfor helt selvfølgelig i fengselvesenet, rettsvesenet, politiet, skolevesenet, kirken og i militærvesenet. Deres høyeste ønske er å finne et sted hvor de kan ha makt over vergeløse mennesker, hvor deres ord er lov. Den aller viktigste forutsetning er at man aldri behøver å *begrunne* sine ordre ved logikk eller erfaring, — men bare kan medele sine ordre, slik som en dommer kan hevde sin mening, uten å måtte imøtegå motargument, eller en lærer av en viss type aldri liker å få opp-

riktige spørsmål. (Det finnes lærere som aldri kan si: "Det vet jeg ikke" — eller "Det skjønner jeg meg ikke på".)

Best trives autoritære mennesker i miljøer hvor det innføres taleforbud og kontroll av lesning. Idealet er fengsler, konsentrasjonsleirer, skoler, militærbaraker, kirker og rettsaler.

Det autoritære menneske trives bare, det føler seg bare trygt og lykkelig, når det selv innordner seg i et system hvor det har folk over seg, og folk under seg, — når det blir sparket ovenfra, og selv kan sparke nedover.

Formyndermennesket er aldri et sterkt menneske, men alltid svakt og usikkert, fullt av angst og uten en virkelig selvtillit. Et sterkt og åndelig uavhengig menneske vil se jevnbyrdige, frie venner omkring seg, — ikke devote slaver og servile underordnede. Den autoritære holdning skyldes alltid angsten for å miste makt over andre, — og makt over andre er noe man bare vil ha, når man ikke har makt over seg selv. Når man selv er ufri, feig og redd, — vil man se ufrie, feige og redde mennesker omkring seg. Alle som tenker selv, er *fiender*.

For autoritære mennesker er all selvstendig tenkning en forbrytelse: kritikk, som i seg selv ikke bare er en demokratisk *rettighet*, men en demokratisk *borgerplikt*, — blir av dem oppfattet som ondskap og uvilje. Alt som består, er riktig, — å kritisere det er *umoralsk*.

Den autoritære åndstype — formyndermennesket — er uten sted og tid. Den finnes i alle politiske partier og avskygninger, men det kan tilføyes at typen trives best innen konservativ kommunisme eller innen

de ytterliggående, konservative grupper, så som oberstene i Hellas og — rent generelt — blant prester, lærere, fängselfolk, militäre og blant rettferdighetens tjenere, kort sagt: blant dem som vil beskytte det bestående, varige verdier.

For dem er enhver ny tanke en vederstyggelighet.

Hvilke våpen har vi mot formyndermennesket?

Hva skal vi gjøre for å beskytte oss og vår tankefrihet mot formyndermenneskets angst for den selvstendige tanke?

Det første bud er: *Tenk alltid selv.* Dvs: Lat aldri som om du forstår noe du ikke forstår. Og lat aldri som om du er enig i noe du ikke er enig i eller ikke skjønner. Du har i ett og alt ansvaret for hver eneste ting som foregår hvor du oppholder deg.

Det annet bud er: *Tro aldri på noe som blir sagt deg av eldre mennesker, for de har alltid noe de vil skjule.* Alle eldre mennesker har dårlig samvittighet, og de vil prøve å holde det hemmelig. De lyver — direkte og indirekte —, bevisst og uten å vite om løgnen selv. Heller ikke det du leser nu, skal du godta: hvis du mener at autoritet, lydighet, tvang og hykleri er bedre enn åpenhet og selvstendighet, da skal du mene det, men du skal gi det en årlig begrunnelse.

Det tredje bud er: *Vær u lydlig!* Du lærer ingenting av å vare lydlig.

Det fjerde bud er: *Du skal spørre!* Dvs: du skal spørre alle autoritære mennesker, alle formyndermennesker, om alle ting. Du skal tvinge dem til å begrunne hvert ord de sier. Du skal spørre dem til de ikke lenger vet hvad de selv heter. Du skal spørre nøyaktig, pedantisk og ubarmhjertig om punkt etter punkt. Hvert ord et formyndermenneske sier, skal du forlange en logisk redegjørelse for. Han skal ikke dø i synden!

Du kan ta oppgaven med ro: 90% av alle mennesker går omkring med fastlagte meninger de ikke kan gjøre rede for, men som bare er arvet eller overtatt fra vår tids aller største pest: pressen, radioen, filmen og TV.

Femte bud er: *Du skal være mistenksom!* Nesten alle foreldre, lærere, sersjanter etc., etc. vil prøve å narre deg. De vil se en

"positiv" ungdom omkring seg, en "tillitsfull", "sportslig", "sunn", "glad", — men fremfor alt "positiv" ungdom. "Positiv" betyr en kritikkløs, autoritär, lydlig ungdom, som tror på de eldre, som beundrer dem, som godtar dem.

Sannheten er at alle som idag er over 35-40 år har spilt den største fallitt noen i verdenshistorien har gjort. De har ødelagt verden.

Alle fordeler som forskning, teknikk etc., har gitt oss, er av denne generasjon som idag begynner å eldes, blitt snudd til det motsatte: deres feighet, grådighet, dumhet og angst for ansvar og egen tenkning, har forandret en vidunderlig verden til et galehus, et krematorium, et fengsel og en kirkegård.

Bare en sløv, åndsfattig og forskremt ungdom kan feste tillit til den generasjon som idag har makten.

Bare en bevisst, hensynsløs og modig omvendelse til fornuft og humanitet kan frelse det som ennu står tilbake.

Avsett formyndermenneskene! De vil ikke det gode: de vil ha egne fordeler.

Jens Bjørneboe

NAZI-KLANEN

— Ku Klux Klans nya ansikte

Ku Klux Klan är en i USA fruktad och hatad rörelse. Från en tynand tillvaro på 70-talet har den med krisen ökat starkt med en uppiffa ideologi och förnyade, renrakade krafter.

Ku Klux Klan (KKK) bildades 1866 efter det att sydstaternas konfederation hade förlorat det amerikanska inbördeskriget. KKK leddes av Nathan B. Forrest, f d slavhandlare, sydstatsgeneral och den störste krigsförbrytaren i konfederationen. Forrest bytte sin grå uniform mot den vita kåpan. KKK var en guerilla som kämpade för att återupprätta konfederationen.

På 20-talet var KKK en borgerlig, främlingsfientlig rörelse med anhängare över hela USA. För att kunna väljas till ett offentligt ämbete var det ofta nödvändigt att vara klanmedlem eller ha klanens stöd. Klanen lyckades nästan överta makten i både det demokratiska och det republikanska partiet. Trots sin rabiata inställning (bl a tron på den vita övermänniskan) utnyttjade man det officiella politiska systemet. Detta så effektivt att KKK kontrollerade regeringen i flera delstater.

På 60-talet var KKK en nostalgisk rörelse som med näbbar och klor försvarade de mest reaktionära och uppenbara former av rasåtskillnad som ännu existerade i sydstaterna. Överfall, bomber, lynchingar, misshandel och kastreringar kännetecknade denna desperata period.

NYORDNING

Idag har KKK än en gång ändrat karaktär. Nu vajar nazistiska hakkors sida vid sida med sydstatsflaggan. Vändpunkten kom 1979 då nazister mördade fem medlemmar av Communist Workers Party i Greensboro, North Carolina. Man lyckades samla de inbördes stridande klanerna till ett hyllningsmöte för de två Greensboro-mördarna. På mötet anslöt sig den ene klanledaren efter den andre till den nya nazi-klanlinjen.

Den nya klanen använder liksom den gamla - och som alla andra högerextremister - syndabocker (svarta, judar, invandrare osv). Skillnaden ligger i strategin: traditionellt högerorienterade betraktar syndabockarna som en speciell underklass som skall utnyttjas till det yttersta. Nazi-klanens strategi är "die Endlösung" - den slutgiltiga lösningen. Folkmordet. Utrotning av syndabockarna.

En flitigt läst och använd Nazi-klanhandbok "The Turner Diaries" författad av William Pierce, ledare för den nazistiska gruppen National Alliance. The Turner Diaries är en modern Mein Kampf som i dagboksform berättar om den kommande revolutionen och den Nya Ordningen (The New Order). I klara och otvetydiga ordalag beskrivs hur fascisterna skall ta makten genom terror, utrotning av minoriteter, judar och vita "rasförrädare", och skapa ett fascistiskt samhälle.

I början av 1980-talet spreds en ny aktionsplan bland KKK och nazisterna i USA som delvis är inspirerad av The Turner Diaries. En paramilitär förtrupp av "ariska krigare" skulle bana väg för det fascistiska maktövertagandet. Dessa ariska krigares guerillagrupper efterlämnade ett blodigt spår från norra USA till Mexico i söder.

En grupp medlemmar i den nynazistiska Aryan Nation i Hayden Lake, Idaho, tog sitt namn efter The Turner Diaries' fiktiva grupp "the Order". Under detta namn följde de bokens strategi och finansierade sig genom bedrägerier och rån av banker och pengatransporter. The Order genomförde flera dramatiska terroraktioner. Bland annat sköt de 1983 ned Alan Berg, en judisk radioreporter från Denver.

Den federala polisen, FBI, och

Washingtonadministrationen hade tidigare tolererat — ja t o m bildat och finansierat — fascistiska organisationer i syfte att terrorisera vänstern, de svarta osv. Men att tillåta en fascistisk grupp att verka för att störta regeringen och ändra den nuvarande samhällsordningen var något helt annat. På några få år var The Order besegrad; ledaren, Robert Mathews, sköts av polisen och medlemmarna fängslades eller oskadliggjordes. Deras historia förevigades i Hollywoodfilmen "Förråd".

Men The Turner Diaries' månghövdade odjur ville inte dö. 1986 genomförde The Order II en ny serie rån, bombattentat och mord. 1988 erkände fyra fängslade medlemmar av The Order II flera fall av utpressning, bedrägeri och brott mot vapenlagstiftningen.

STORMTRUPPER

Åren 1985 - 87 var svåra för den fascistiska rörelsen. Den hade dittills verkat relativt obemärkt, men tack vare The Orders aktivitet konfronterades de nu med myndigheternas repression och massmedias nyfikenhet. Rörelsens ledare ansåg att nya frontsoldater behövdes för att ersätta de fallna och fängslade; frontsoldater som inte på samma sätt skulle väcka myndigheternas intresse. Tiden var inne att organisera rasistiska skinheads.

1 maj 1988, San Francisco. Under banderollen " Vita Arbetares Dag" samlades 60 skinheads i utkanten av Haight-Ashburydistriktet. Deras ägghuvuden och hakkorsmärken reflekterade eftermiddags-solen då de i täta led gick ned för Haight Street under ropen: " We don't care what the commies say, May 1st is white workers day".

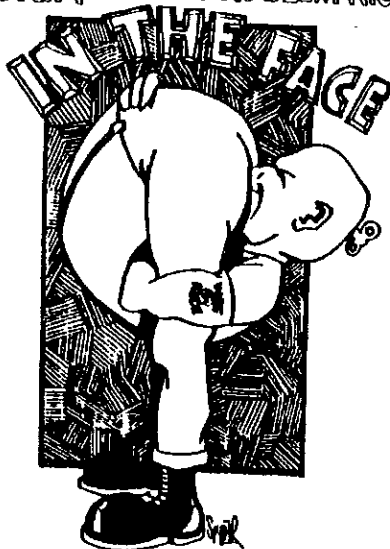
Detta var det första offentliga framträdandet för de nazistiska skinskal-larna på Västkusten. Samtidigt markerade detta återskapandet av The American Front, en skinheadgrupp som 1984 attackerade en anarkistisk bokhandel på Haight Street. Deras manifest från 1984 hotade: "Punkare, Kommunist, Anarkister, Hippies och Homosexuella...vi SKINHEADS kommer inte att tolerera att ni sprider era oönskade mentala och fysiska sjukdomar... ERA

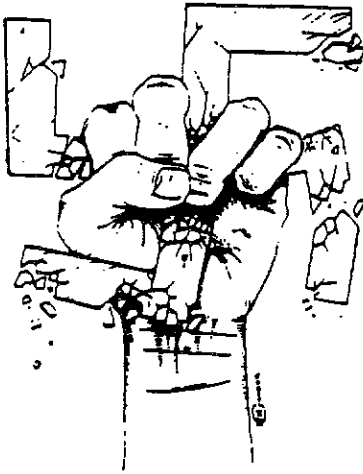
DAGAR ÄR RÄKNADE".

Dagens nazi-skinheads är inte endast gårdagens slödder med smak för alkohol och slagsmål. De är skolade i nazi-ideologi och tränade att döda av AmeriKKKas topprasister: KKK, Aryan Nation (ledd av Richard Butler) och den Kalifornien-baserade White Aryan Resistance — WAR. WARs ledare Tom Metzger kallade naziskinsens för "den vita rasens front-soldater...Om svarta eller några andra ställer sig i vägen för dem kommer de att krossas".

Tom Metzger är huvudarkitekt bakom planen att rekrytera skinheads till nazi-klanen. Han är en allsidig herre som också har ställt upp till val i staten Kalifornien. WAR använder sig av TV-shower på kabelnätet varje vecka, datornätet, fundamentalistiska kyrkor och offentliga tillställningar för att dra till sig sympatisörer från alla slags grupper.

LOOKING THE RACIST
SKINHEAD PROBLEM RIGHT

Genom kontakter i den amerikanska armén och marinen förser sig nynazisterna med vapen. I halvmilitära läger utbildas män, kvinnor och barn i vapenbruk. Utvalda medlemmar genomför rån. Motståndare mutas, hotas eller röjs ur vägen.

WAR och dess ungdomssektion, The Aryan Youth Movement, AYM, erbjuder gratis nazi-litteratur, böcker om national-socialismen, en tidning med långa listor på dataspel, vapenträning, korsbränning, Vit Makt demonstrationer och en känsla av att "vara någon". Även om målet, ett rikstäckande nätverk av skinheadsgrupper, ännu är avlägset, gör Metzgers son John Metzger, framsteg. Enbart i Kalifornien finns tre WAR-AYM-avdelningar. Därutöver finns lokalavdelningar och kontakter i Chicago, Detroit, Pontiac, Michigan, Dallas, Minneapolis, Cincinnati, Tulsa, Portland, Brooklyn, Philadelphia och New Jersey.

I WAR-AYMs tidning publiceras tecknade serier där judar och svarta barn bränns på bål. En kommunistisk lärare och hans "rasblandade" klass sprängs i luften. En "Operation Warlords" startas med syfte att skapa "en ny våg av blodtörstiga ledare bland den ariska ungdomen...Våra fiender förstår bara ett språk: knivens, påkens och gevärets".

Skinheads, som inte är mycket för att läsa, kan istället ringa till WARs "hato-fon" och höra på ett band med mästaren Tom Metzger: "(den amerikanska regeringen) är en judisk sammansvärjning. När vi fått de vita att inse detta och befriat oss från alla dessa vita rasförrädare, kommer judarna bara att vara en skitsak, baby!".

REVOLUTION

Även om inte WAR-AYM-skinheads, ännu, går i parader iförda brunskjortor och bärandes nazi-fanor, har de en klar ideologi, och det är Hitlers nazism anpassad till en amerikansk verklighet. Metzger fokuserar på förtrycket av den vita arbetarklassen, vilket skall åtgärdas genom en "pan-arisk, ras-socialistisk, inte endast nationalsocialistisk, kamp. Målet är att störta monopolkapitalismen som hålls som ansvarig för den kris Amerika befinner sig i. Med sin genomrasistiska och anti-semitiska lösning attraherar Metzgers WAR rasistiska vita arbetare och ungdomar som känner en stigande osäkerhet inför morgondagen.

WAR deklarerar att den vita rasen skapat civilisationens alla härligheter medan "undermänniskorna": afrikaner, latinamerikaner, asiater och judar står för allt ont. Till detta fogas en konspirationsteori "Zionistiska Ockupations-Regeringen", ZOG. ZOG använder sig av svarta och människor från tredje världen för att tillskansa sig makten och pengarna. ZOG skall störtas så att den ariska rasen kan överta kontrollen och skicka alla icke-vita, judar, bögar och kommunister till ugnarna. WAR tror att de kan göra det. Och de skall tas på allvar. De har internationella förbindelser, vapen, ny teknologi och en växande anhängarskara.

Den nuvarande kampen sker på gatuplanet där motståndare terroriseras, överfalls osv. Basebollträn är favoritvapen. Den 14 november 1988 slog nazi-skinheads ihjäl en 27-årig etiopier. Antirasistiska skinheads har också märken och trasiga knogar efter slagsmål med naziskins. De anser att nazi-skinheads tränas i knivslagsmål av WAR-organisatören Carl

Straight, som i WAR:s TV-program "Race and Reason" sade: "Det finns en ny vit man i stan, så niggerna gör klokt i att dra. Jag är tränad i Vietnam och de kallar mig inte för inte Benknäckaren".

Under det första halvåret 1988 genomfördes 20 överfall, 4 anlagda bränder, 3 mord, 30 sabotage och 12 korsbränningar som utslag av extrema rasistiska och religiösa inställningar. Hälften av överfallen och 2 av morderna tillskrivs nazi-skinken och till detta skall fogas de mer politiskt betonade våldshandlingarna mot anti-rasistiska organisationer.

MOTSTÅNDET

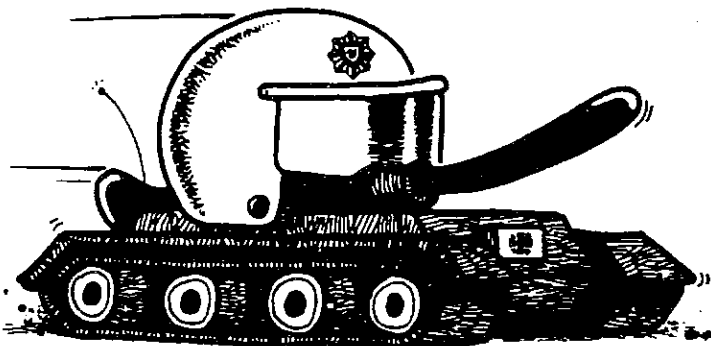
De nazistiska skinken har polariserat skinhead-kulturen. Trots att de var färre och oorganiserade började svarta, judiska, homosexuella och vita anti-rasistiska skinheads 1986 att bilda egna anti-naziorganisationer.

Dessa grupper fick ofta stor anslutning och har jagat nazisterna på flykt i en del städer. I Minneapolis har Baldies Against Racism (Skalliga Mot Rasism) praktiskt taget rensat staden från nazi-skinheads. Därefter bildades organisationen Anti-Rasistisk Aktion (ARA) med uppgiften att sprida upplysning om och att verka mot

rasismen. Då nazi-skinken skulle ha en minnesstund nära Seattle för Robert Mathews, the Order's mördade ledare, möttes de av mer än 300 anti-rasistiska aktivister.

Den 14 januari 1989 träffades 150 anti-rasistiska skinheads från 9 städer i Mellanvästern för att bilda organisationen The Syndicate. Detta är en federation av flera olika grupper, såsom ARA (Minneapolis, Chicago, Indianapolis), Anarchist Youth Federation (Minneapolis), Mid-America Patriots (Des Moines, Omaha, Kansas), Brew City Skins (Milwaukee), Revolutionary Anarchist Bowling League, Skinheads Committed Against Racism (Cincinnati) och många andra.

The Syndicate omfattar anarkister, svarta nationalisterna, anti-rasistiska patrioter m fl. Men en sak är man ense om: att bekämpa rasismen med upplysning och direkt aktion. För att fysiskt kunna konfrontera nazi-skinken var man också ense om nödvändigheten av en stark organisation och ett nära samarbete med lokalsamhället. Sist, men inte minst, fastställde the Syndicate att nazisterna inte är skinheads, de är "boneheads" (klant-skallar).

**NO NAZIS, NO KKK,
NO FASCIST USA!**

Denna slogan genljöd i Napa, Kalifornien, när 1.000 arga anti-rasister protesterade mot en nazi-skinheadkonsert den 4 mars 1989. Konserten, "Aryan Woodstock", organiserades av Tom Metzger men bara 100 nazi-skins vågade visa sig; de skyddades av 450 poliser.

Dessutom led KKK ett hejdundrande nederlag när de skulle demonstrera på Martin Luther Kings ämningsdag i Kings egen stad: Atlanta. KKK sökte — och fick! — tillstånd att demonstrera, men anti-rasister och de svartas New African Peoples Organization organiserade en motdemonstration. På själva dagem strömmade motdemonstranterna ut på gatorna, där 2.000 poliser skyddade 8 stycken kåpklädda klanmedlemmar. Tusentals arga

ungdomar bröt igenom polisens avspärningar under ropet "Cops and the Klan work hand in hand" (snutarna och klanen samarbetar), och jagade iväg klanmedlemmarna. Resten av dagen ägnades åt gatustrider mellan poliser och motdemonstranter.

Några kanske tycker att det är underligt att polisen skyddar nazi-skins och KKK, andra ser detta som själva grundprincipen i en liberal demokrati. Faktum är att de som gör motstånd är just de som nazi-klanen vill skicka till gaskamrarna: judar, svarta, färgade, anti-rasister, anarkister, kommunister osv. Eller för att säga det på ett språk som t o m nazi-skinsen förstår: "Undermänniskor och rasförrädare"!

Svart Spion
(Ur Direkte Aktion nr 3 89-90)

NATIONELLT ANARKISTMÖTE

Kamrater!

Vi har den senaste tiden haft en hel del kontakter med olika grupper och rörelser ute i Europa. Vi känner nu att vi vill knyta kontakter med folk som är aktiva i Sverige. Vi sammankallar därför till ett nationellt aktivistmöte för att utbyta erfarenheter och för att diskutera formerna för den framtida kampen. Mötet kommer att vara i Stockholm, 14-17 mars 1990.

Förslag till diskussionsämnen:

- & Ideologi och identitet (vilka är vi? vad vill vi?)
- & Vad betyder EG för oss? (var står vi i förhållande till Sverige 1990 och Europa 1992, och vad kan vi göra?)
- & Miljökamp (Scanlink mm)
- & Internationell solidaritet och multinationella företag
- & Kontaktnät, samordning och resurser
- & Fascism och rasism (erfarenheter och mobilisering)
- & Förhållandena inom vår egen rörelse (t.ex. machotendenser)
- & Förhållningssätt till andra relevanta rörelser/tendenser och marginaliseringsproblemet
- & Fritum, bokhandlar/infoshopar
- & Alternativa medier (tidningar, radio, affischer, klotter)

Observera att detta endast är förslag och att vi vill att folk hör av sig med synpunkter, egna förslag och gärna diskussionsunderlag. Det kommer naturligtvis även att visas film och allsammans kommer att avslutas med någon form av aktion/demonstration och en efterföljande fest.

Sätt in anmälningsavgiften, 50 kr, på pgnr 1 15 69 - 1 (skaraborgarna), i god tid med tanke på inkvartering och mat. Skicka hälsningar, synpunkter och diskussionsförslag mm, till Samordningsgruppen A-90, c/o Magnus Hörnqvist, Forskarbacken 19/510, 104 05 Stockholm

PS. Endast dom som anmäler sitt intresse kommer att få ytterligare information och ta del av det gemensamma diskussionsunderlaget.

DEBATT:

OM FRIGÖRELSE...

Ord pockar på sina förklaringar inom mig – för vilken gång i ordningen vet jag inte.

Frihet – Frigjordhet.

Frihet från vad – till vad ??

Frigjord från vad – till vad ??

Läser just nu Anais Nin – har hunnit till dagbok nr. 7.

Läser också några nummer av ACCA.

Vänner omkring mig känner sig fria och bundna om vartannat.

"Frihet betyder att "Ingen" kan fördärva dig, förslava dig, paralysera dig" läser jag hos Anais Nin. (Eller "inget" – tänker jag.)

Efter en föreläsning kommer en kvinna fram till henne och frågar: "Anser ni att ni själv är en frigjord kvinna?" Hon svarar att det anser hon. Kvinnan svarar henne: "Ni är ingen frigjord kvinna, för ni är inte lesbisk."

De här frågorna hittar jag också i ACCA – men anser nog att svaren måste varje kvinna finna inom sig själv. Slänger frågorna omkring mig lite och får svaren:

"Kvinnans frihet är att hon erkänner sin sexualitet." – "Att vara frigjord är att man gör saker för varandra för att man vill – inte för att man måste."

Själv stampar jag på samma ställe som för 15 år sedan: "Kvinnans frigörelse måste vara hennes eget verk" och hinder att nå friheten är ångest – neuroser – fruktan – inte bara för kvinnan naturligtvis – jag tror män har ännu fler spärrar på den vägen. Den inre friheten måste komma först – jag behöver känna mig själv – mina egna svagheter, och mina styrkor, innan jag kan och vågar slita band som jag inte vill ha – antingen banden är "andra människor" som skall fylla mina inre tomrum, eller alkohol – narkotika – lugnande eller uppiggande medel – konsumtion – prestation – flykt in i drömvärldar.

Å andra sidan är det klart att jag vill ha bindningar och band till människor – vänner – väninnor – förälskelser – kärlek – passioner – närheter av olika slag – när det sker på de inblandades önskan – frihet till gemenskap – frihet från oönskade krav och band.

Erkänna sin sexualitet – visst – nödvändigt – men så länge bara en och annan kan göra det i vårt samhälle skadar vi så lätt varandra.

Förklarar jag min kärlek till en man – innan han sagt sitt – blir mannen "berövad" sin erövrarpotens. Förklarar jag min kärlek till en icke-lesbisk kvinna skrämmer jag henne och förlorar hennes vänskap (hon tror mig vara lesbisk). Spontanitet i vänskaps- eller kärleksförhållanden ses ännu med misstänksamhet.

Gränserna mellan kärlek och vänskap är ibland väldigt nära – nästan utsuddade – ändå är inte sexualitet en naturlig följd – sensualism kan finnas ändå – väl så stark.

Överrumpla – tvinga på – övergrepp – otämjda lustar – leva ut – våld – livslust – glädje – drift – vilddjur – egoism – passion. Vilka flöden det finns inom var och en av oss.

Krafter – att njuta – att tygla – att leda – som energi att tända eller släcka – en hel värld.

Att kunna använda egna inre behov och resurser så att de blir fruktbara för mig själv och andra – blir kommunikation till utgivande och gensvar – positiva och negativa – korrigering av behov och resurser som inte är fruktbara i samspel och växande.

Läser i DN om en föreställning på Dramaten – Agneta Ekmanner i markisinnan de Sade – "Di är delvis djur, och våra djuriska drifter kan inte bara täppas till. Om inte konsten berör det otämjda har vi snart vilddjuret mitt ibland oss."

Halmstadsgrupperna – på Liljevalchs – berör vilddjuret inom mig – och Anais Nins böcker.

Filmen "Rain Man" med Dustin Hoffman berörde mig också djupt. Baletten Bajadären – tempeldanserskan – berörde mig däremot inte – mer än i form av vila – avslappning.

Psykoterapigrupper från Långbro som hade konstutställning hade mycket som berörde mig – och konstnärer för fred.

"Jag vill ha en diskussion om mansrollen," säger en man i min omgivning. Snart hör jag ännu en man säga samma sak. "Jag är ingen våldsverkare – vill inte utnyttja någon – inte ha 'makt' i ett förhållande – jag tycker om att umgås med barn och kvinnor och män – laga mat – vill inte klättra på någon karriärstege – inte trampa på någon – jag är feminist – men jag är man."

Käre man – jag vill kämpa tillsammans med dig – arbeta tillsammans med dig – för det samhälle vi vill ha en dag.

Jag kan förstå det förtryck de lesbisk-radikala feministerna känner. Jag förstår – tror jag – den tvångströja de kan befinna sig i – hotande, våldsamma män – aggressiva – maktmissbrukande.

Jag vill inte använda männens vapen i kampen för frigörelse – inte själv vara militant – aggressiv och makthungrig.

Deras metoder ledde till den värld vi lider av i dag – kärnvapenindustri – miljöförstöring – kapitalistintressen – utslagning av alla icke vinstgivande grupper ned till det individuella planet – som kvinnoförtryck – misshandel – utnyttjande av barn.

De män som "kommer", som en följd av sin egen och kvinnors medvetenhet om sin situation och sin egen frigörelseprocess – ser sin egen mansroll i förhållande till livet i sin helhet – samhället – andra män – kvinnor – barn – i ett nytt ljus och tar samma avstånd från de auktoritära sätten att leva som vi kvinnor gör.

Om jag sedan lever i ett heterosexuellt – lesbiskt – homo – androgynt förhållande, och det är ett "medvetet val" eller enbart känslomässig dragning – som kanske så småningom övergår i medveten handling –

tycker jag är den individuella tvåsamhetens angelägenhet – "leva och låta leva" – så länge inte bojor av förtryck hindrar detta .

Dem är då jag – om jag nu skall "katalogiseras" – jo, anarkist – i Emma Goldmans anda – miljö- och fredsaktivist – pacifist (icke total-) – feminist (icke radikal-, icke militant) som i ett rikt liv innesluter män, kvinnor och barn – i alla åldrar.

Och nu skall jag se The Market Theatre – de tre kvinnorna från Sydafrika som redan "uppfyllt mig" – enbart genom radion. Vilka kvinnor – och vilken kamp – liv och glädje – i smärtan.

"Om du slår kvinnan, slår du mot en klippa."

Gun Nordstrand

FJÄRDE VÄRLDEN

*tidskrift om och för ursprungsbefolkningar
och etniska minoriteter*

Läs i senaste numret om:

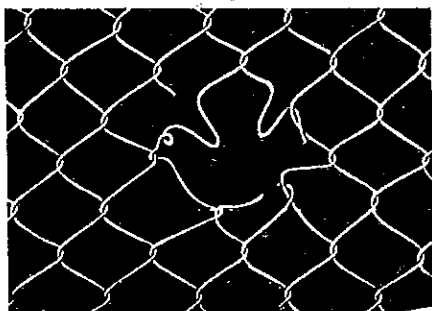
gasutvinning i Sovjet hotar
nentserna

matriarkat hos mayarerna

yanumami i Brasilien

berberna i Nordafrika

pälsjakt i Yukonterritoriet

pris: 20.-

Adress: Box 101 90, 100 55 Stockholm

Telefon: 08 - 42 41 16, Postgiro: 479 54 91 - 2

Bokhandeln INFO

Bokhandeln INFO drivs av en ideell förening vars målsättning är att på en odogmatisk och antiauktoritär grund sprida litteratur och andra varor, för att stimulera en fördjupad diskussion om och kritik av, det nuvarande samhället och presentera frihetliga alternativ till detsamma. Föreningen tar inte ställning till någon särskild riktning inom den frihetliga rörelsen utan vill uppmuntra till en diskussion mellan enskilda individer såväl som olika grupper och utgöra ett forum för kontakt mellan människor som utifrån olika anti- och utomparlamentariska perspektiv kämpar för ett samhälle utan exploatering och förtryck.

För att möjliggöra denna målsättning publicerar föreningen olika INFO-blad för att informera om olika aktiviteter, grupper, förlag osv. samt sprida kännedom om litteratur.

En fristående grupp inom föreningen publicerar ANARKISTISK TIDSKRIFT för att fördjupa studiet av det nuvarande samhället, dess historia och för att presentera olika förslag till handling, olika frihetliga riktningars teorier osv.

Föreningen arrangerar också diskussionskvällar och seminarier i olika frågor inom ramen för ovan skisserade målsättning och i samarbete med olika enskilda och grupper. Föreningens verksamhet är icke-kommersiell och bygger på medlemmarnas aktiva deltagande och ekonomiska stöd.

Medlemskap kostar 100:- per år. Stödmedlemskap innebär att man förbinder sig att betala en viss summa per månad för att garantera föreningens löpande utgifter såsom hyror osv.

HORNSGATAN 151
117 34 STOCKHOLM

Tel: 08-585839

PG: 404330-3

ÖPPET: Måndag-Fredag 11-19
Lördag 11-16

VÄLKOMMEN!

prent. merer a

på

brand

betala **90** :-

på postgiro

4 78 24 80 / 0